

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-03, 40-08, 40-04, 40-06

Izhaja vsak dan zjutraj razen

SLOVENE

Nagradno žrebanje „Slovenca“
KUPOVALECI odrezek z rdečim
krogom spravijo v 30 ODREZKOV
vam daje pravico, da se udeležite
nagradnega žrebanja. Rednim
naročnikom odrezkov ni treba
152 dragocenih nagrad vas čeka

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

po prazniku

Naš vsakdanji kruh

Že nekaj časa je obrnjena vsa pozornost slovenske in jugoslovanske javnosti na dogodke na našem žitnem trgu. Cene pšenice in s tem tudi cene moke in kruha so ta mesec izredno poskočile. Še aprila meseca so bile cene pšenice na našem trgu za poljsko blago okoli 185 din za 100 kg, do danes pa so narasle na 245 do 250 din za 100 kg. Zaradi tega so primerno narasle tudi cene moke in kruha. Tako je bila v ponedeljek v Ljubljani zvišana cena belega kruha od 4.80 na 5.20 din za kilogram. Omeniti pa je, da je prejšnja cena 4.80 din bila v veljavi komaj teden dni, kajti dne 9. maja je bila zvišana cena belega kruha (in primerno tudi ostalih vrst kruha) od 4.50 na 4.80 din. V kratki dobi dveh tednov je bila zvišana cena kruha pri nas za 0.70 din pri kilogramu, kar pomeni povišanje cene za skoraj 16 odstotkov. To pomeni za ves naš konzum, zlasti za delovne sile našega prebivalstva znatno povečanje življenjskih stroškov in s tem tudi zmanjšanje njih realnega zaslužka pri neizpremenjenih plačah. Zvišanje se obično v vsej državi, kajti tudi iz vseh drugih krajev poročajo o zvišanju cen kruha.

Posebej za Slovenijo je to povišanje občutno, ker je znano, da je v pridelovanju pšenice naša pokrajina pasivna in da mora vsako leto uvažati 5000 do 6000 vagonov pšenice in moke, da si zavaruje nemoteno prehrano svojega prebivalstva. Poleg tega moramo še uvažati koruzo, katere cene tudi naraščajo in je zato plačilna bilanca Slovenije v primeri z ostalimi pokrajinami države znatno obremenjena. Razlika 1 din pri ceni pšenice pomeni za nas letno povečanje izdatkov za 50 do 60 milij. din, kar je velika vsota za vse naše slovensko gospodarstvo, katere ni mogoče nadoknaditi s povečanjem drugih dohodkov našega naroda v tako kratkem času in v tako velikem obsegu. Podoban interes kot Slovenija imajo tudi drugi pasivni kraji v naši državi, kjer so razmere za delovno ljudstvo tudi težavne.

Zaradi tega je poleg vsega delovnega ljudstva kot konzumentov kruha posebno Slovenija s pasivnimi kraji vred interesirana na taki ceni pšenice, ki bi odgovarjala našim potrebam. Na drugi strani pa si ne smemo zapreti oči, da zahtevajo ravno producenti pšenice v Vojvodini in drugih žitnodelnih krajih naše države vedno višje cene pšenice. Tako je težavno spraviti v sklad obojne zahteve.

Vsekakor nam gospodarska struktura naše države nalaga, da ne sme naša gospodarska politika pomagati samo enim interesom n. pr. producentom pšenice v Vojvodini. Naša gospodarska politika ne sme gledati samo na to, da bodo cene pšenice visoke, kakor to zahtevajo interesi v Vojvodini in drugih žitnodelnih pokrajinah, ampak da bodo cene znosne tudi za pasivne kraje in za vse prebivalstvo, ki je navezano na nakup moke in kruha. Naša gospodarska politika ne sme forsirati torej najvišjih cen za pšenico, ampak cene, ki so kompromis obeh stališč; gre torej za doseg pravičnih cen za producenta in za konzumenta. Zlasti je še to važno zaradi tega, ker vidimo, kako postaja vedno bolj koruza vsakdanja potreba našega naroda, ker so cene pšenice previsoke in mora segati konzum, ki ne zmore teh visokih cen, po koruzi, ki je cenejša, ni pa isto, kot je pšenica, po hranilni vrednosti.

Druge zahteve, ki je v interesu tako žitnodelnih kot pasivnih krajev in širokih konzumentov, je pa stalnost cen. Nestalnost cen koristi samo spekulacijam in vzbuja nevoljo, če cene padajo, pri producentih, a če cene naraščajo, pa pri konzumentih in v pasivnih krajih. Zato mora biti naša državna gospodarska politika za to, da primerno upošteva obojne interese s stalno ceno, katero naj vzdržujejo faktorji, ki so za to pooblašteni od države. Zlasti je ta zahteva opravičena, če pomislimo, kako velike vsote da vsako leto država na razpolago za vzdrževanje žitnih cen na primeri višini. Ta sredstva pa potekajo iz splošnih državnih sredstev, katere dajejo državi na razpolago i producenti i konzumenti, i žitnodelni i pasivni kraji.

Zaradi tega smatramo, da je nujno potrebno voditi organom za žito po nalogu države tako politiko, ki bo onemogočala v bodoče tak dvig cen, kot ga doživljamo sedaj, ko bo imel od tega korist samo oni producent, ki mu ni bilo treba prodati žita takoj po žetvi, ampak je lahko čakal do zdaj, ko so se mu cene dvignile tako visoko. Ni naloga gospodarske politike, da pomaga tem do neopravičenega zaslužka na račun konzumentov, posebno ker je doslej država že dovolj sredstev izdala v korist višjih cen žita.

Res je mnogo vzrokov, ki so povzročili današnje nezdravo stanje na žitnem trgu, toda ni nemogoče to nezdravo stanje odpraviti. Z mnogo strani je bilo že predlagano, naj se zniža ali ukine uvozna carina, ki bo naše cene znižala in bolj približala cenam na svetovnem trgu, ki so danes za polovico nižje, kot so na našem trgu. Nadalje bi bilo zelo koristno, če bi organi za žito uvozili nekaj pšenice iz inozemstva, kar bi imelo psihološki vpliv na naše producente in jih nagnalo, da bi odprodali nekaj svojih zalog. Kajti pri nas doma se nahaja še dovolj pšenice za čas do nove žetve, ki je blizu. Pri sedanjih rasti posevkov je pričakovati, da bomo že s koncem junija dobili novo pšenico in moko na trg in obeta se nam po dosedanjih poročilih prav dobra letina. Tudi v severno ameriških žetvinjenih državah kot najvažnejšem producentu pšenice na svetu se obeta dobra letina, tako da ni računati v bodoči trgovini na visoke cene žita zaradi pomanjkanja blaga.

So to ukrepi, ki so bolj prehodnega značaja, ki naj omilijo sedanje stanje na žitnem trgu, gledati pa moramo, da si za bodoče letine in leta ustvarimo boljše organizacijo žitnega trga, kot je bila doslej. Brez reorganizacije sedanjih razmer si ni mogoče misliti uspešne politike za vzdrževanje cen na primeri višini, ko jo zahtevajo splošni gospodarski interesi. Organizirati je treba našo poročevalsko službo glede pridelka in izvoznih presežkov, da bomo imeli za manipularanje trga vedno dovolj blaga in sredstev na razpolago. Za politiko stalnih cen

„Še dolga pot“ do sporazuma med Italijo in Francijo

Vprašanje, katera stran naj zmagava v Španiji, največja ovira

London, 17. maja. Sedaj, ko je minula ena-zacija sprememb v Chamberlainovi vladi, ki ima svoj pomen zgolj v notranji politiki Anglije, se angleški politični krogi pečajo predvsem z Mussolinijevim govorom v Genovi, ker je ta govor precej razjasnil mednarodni položaj, kakršen v resnici je, ne pa, kakršen so si tu in tam želeli. Izjava Mussolinijeva namreč, da je politika, ki se je svoj čas pojavila v Stresi kot nameravano sodelovanje Anglije, Francije in Italije z ostjo proti Nemčiji, enkrat za vselej pokopana, kar se tiče Italije, je napravila konec raznim domnevam, ki so se šle po obisku Hitlerja v Rimu. Sedaj se ne sme nihče več vdajati utvari, da bo Italija svojim dobrim odnosom z Anglijo ter pogodbi, ki jo namerava skleniti s Francijo, žrtvovala svojo politiko tesnega prijateljskega sodelovanja z Nemčijo.

Ta okolnost igra svojo odločilno vlogo tudi v vprašanju španske državljanske vojne, glede katere sta stališči Francije in Italije med seboj slej ko prej tako različni, da se mora v tej zadevi najti kakšna rešitev med Italijo in Francijo prej, nego bo mogoče splošen sporazum, ki ga obe državi želita. Po govoru Mussolinija v Genovi je postalo jasno, da je do tega sporazuma še precej dolga pot. Francija ne more upati, da se bo dal ta sporazum doseči s kakšnimi koncesijami manjše vrednosti, ker je Italija sedaj jasno povedala, da hoče zmago generala Franca iz znanih razlogov: da se na Sredozem-

skem morju ne vkorenini komunizem in da se vzdrži na tem morju ravnovesje, ki ga smatra Italija za potrebno za svoje koristi. Ker pa Francija prav zaradi tega ravnovesja smatra, da je v njenem interesu edinole zmaga rdečih, zato mednarodni položaj ni več tako enostaven, kakor se je še nedavno zdelo, ko so vsi mislili, da je sporazum med Francijo in Italijo tako rekoč pred duri. Imenovanje francoskega odposlanca v Rimu je bilo odloženo.

Pariz, 17. maja. AA. (Havas) V svojih komentarjih se francosko časopisje bavi s francosko-italijanskimi pogajanjmi in govorom, ki ga je imel pred kratkim Mussolini v Genovi. »Ni treba posebej poudarjati,« — piše francoski časopis — »da bodo pogajanja med Italijo in Francijo uravnala splošne odnose med obema državama. Čim bo sporazum objavljen, bo vprašanje veleposlanika samo po sebi rešeno. Glede priznanja italijanskega cesarstva v Abesiniji, je francoska vlada v Ženevi po zgledu Anglije predlagala svobodno odločitev. Ni treba pozabiti na to, da to priznanje ostane edini sadute v rokah Francije, ki si prizadeva, da bi od Italije dobila popolno zagotovilo glede varnosti njenih meja na Pirenejih in svobodnega prometa na Sredozemskem morju. Umik tujih prostovoljcev s španskih bojišč, kakor tudi z drugih bojišč, ostane predpogoj, ki bo stopil v veljavo s francosko-italijanskim sporazumom, in pogoj italijansko-angleškega sporazuma. Pariz in London bosta enotno nastopila pri reševanju tega

vprašanja in to z orizom na angleški kompromis, h kateremu sta pristopili enako Italija kakor Francija.

V Parizu:

„Tudi za angleško-italijanski sporazum je bilo treba veliko časa“

Pariz, 17. maja. AA. (Havas). Na svojem poročilu, ki ga je podal na današnji dopoldanski seji ministrskega sveta z Elizejski palači francoski zunanji minister Bonnet, je poudaril, da se razgovori med francoskim odpravnikom poslov v Rimu in italijanskim zunanjim ministrom grofom Ciano danes nadaljujejo in da ta pogajanja, ki so se začela pred tremi tedni, še niso mogla roditi pozitivnih rezultatov. Bonnet je ob tej priliki pripomnil, da je bilo za sklenitev angleško-italijanskega sporazuma potrebnih 7 tednov. Zdi se, da je bila na seji ministrskega sveta tudi razprava o govoru, ki ga je imel italijanski ministrski predsednik Mussolini pred kratkim v Genovi in ki je v francoskih političnih krogih povzročil nekakšno iznenadenje. Ministri so na današnji seji izrazili zadovoljstvo zaradi uspešnega najetja posojila za narodno obrambo. Uredbe z zakonsko močjo glede francoske proizvodnje bodo prišle na vrsto pri sejah ministrskega sveta, ki bodo konec tega tedna, najkasneje pa v začetku prihodnjega tedna.

Tri razdobja v razvoju ČSR

kakor jih zahteva sudetsko nemška stranka

Praga, 17. maja. TG. Praško zunanje ministrstvo potrjuje, da je izročilo francoski in angleški vladi uradno noto kot odgovor na posredovanje, ki sta ga dne 7. maja opravila pri praški vladi francoski in angleški poslanik v vprašanju nemške narodne manjšine na Češkoslovaškem. Uradno izjavljajo, da je praška vlada v teh notah obvestila francosko in angleško vlado o vsem, kar namerava podvzeti, da zadovolji nemško narodno manjšino. V Parizu in v Londonu sedaj ta odgovor proučujejo in bodo v par dneh povedali javnosti, če smatrajo, da so predlogi češkoslovaške vlade zadostni, da jih angleška vlada priporoči v Berlinu, da se sprejmejo kot osnova za mirno rešitev sudetsko-nemškega spora.

Odgovor češkoslovaške vlade je sestavljen v prijateljskem tonu. O njem poudarja češkoslovaška vlada, da razume in pozdravlja interese Anglije in Francije glede ugodne ureditve češkoslovaškega vprašanja. Češkoslovaška republika je pripravljena v smislu nasvetov zapadnih velisil storiti vse, kar je mogoče izvesti. V odgovoru češkoslovaška vlada končno odgovarja na izdelavo statuta, na temelju katerega so praktično podeljene samouprave vsem narodom v republiki, kakor tudi popolna enakopravnost. Istočasno sporoča češkoslovaška vlada francoski in angleški, da se bodo pogajanja takoj pričela z zastopniki posameznih narodnih skupin, zlasti z zastopnikom nemške narodne manjšine in sicer takoj, ko bo statut v celoti izdelan.

Pogajanja se bodo pričela z nemškim tabornikom, to je s stranko sudetskih Nemcev, kakor tudi s socialno demokratsko stranko, ker je ta zadnja važen politični činitelj v današnjem sudetsko-nemškem pokretu. Dalje poročajo, da je češkoslovaška vlada dobila točne informacije o koraku angleškega poslanika Hendersona pri nemški vladi v Berlinu, kjer je Anglija vplivala tako, da bi se tudi Nemčija pridobila za podporo pri končni rešitvi tega delikatnega manjšinskega vprašanja.

Po Češkoslovaškem se sedaj iz vrst sudetske stranke širi letak, ki ga je brez dvoma izdala sudetsko nemška stranka in ki predstavlja načrt, ki ga je izdelal Henlein na podlagi svojih razgovorov v Londonu in v Berlinu. Letak, ki predstavlja neke vrste proglas, našteva tri ločena razdobja v reševanju nemškega vprašanja:

1. V prvem razdobju podeli češkoslovaška vlada nemški manjšini kulturno in upravno avtonomijo, nadalje sorazmerno število nemškega uradništva ter priznanje sudetskih Nemcev kot samostojne narodnosti, ki prebiva na strogo določenem prostoru.

2. V drugem razdobju bi se češkoslovaška država spremenila po švicarskem vzoru v zvezno državo, kjer bi vsaka pokrajina imela izključno pravico, da se briga za svoje prebivalstvo, pa naj živi tudi izven pokrajine.

3. V tretjem razdobju bi se zvezna češkoslo-

so potrebne večje skladiščne naprave, kot jih imamo doslej. Zlasti nam bo tu koristna gradba silosov, ki pa naj bi se ne gradili samo v žitnodelnih krajih, ampak tudi drugod, ker ne služijo silosi samo za skladiščenje pridelka konzumentov, ampak tudi za preskrbo vsega konzuma s potrebnim žitom. Imeti moramo dovolj rezerv za vsak primer, saj vidimo, da celo mogočna Anglija kupuje pšenico in surovine na trgu.

Danes ima naša gospodarska politika v roki važen instrument žitnega trga t. j. Privilegirano družbo za izvoz deželnih pridelkov. Ob primerni organizaciji za bodoče žitno tržišče in ob pametnem usmerjevanju tega organa po nezdavnih politikih je mogoče preprečiti razvoj nezdavnih razmer na trgu in ustvariti stalnost v cenah ter tudi ugotoviti pravično višino cen, kar je v splošnem interesu.

D. P.

vaška država spremenila v popolnoma nevtralno državo, ki bi ji vse velesile priznale nevtralnost na osnovi posebnega »nevtralnostnega statuta«, torej ne po belgijskem, marveč po skandinavskem zgledu. Nevtralna češkoslovaška zvezna država bi se morala med drugim obvezati, da se odreka vsaki kakršnikoli politični ali vojaški zvezi s kakšno tujo državo. V prvi vrsti pa bi se Češkoslovaška morala odreči svoje zveze s sovjetsko Rusijo.

Proglas za enkrat še ne omenja možnosti plebiscita, čeprav o njem v nemških vrstah med Henleinovci mnogo govore.

Japonci žilavo prodirajo

Sanghaj, 17. maja. Severna in južna japonska armada sta se v bližini lunghajske železnice v resnici združili vzhodno od Tangsanga in sta zasedli mesto Tiaošien na tej železnici ter korakata zdaj skupno na Sučov. Ker so Kitajci kljub hrabremu odporu primorani, da se umikajo, bodo japonske predstraže v enem, največ v dveh dneh stale pred sučovskiimi zidovi. Prodiranje japonskih kolon na to mesto, ki je velikega pomena za obvladanje vsega ozemlja med Rumeno reko in Jangeekiangom, se izvaja po načrtu istočasno iz šestih smeri in kitajska armada obleganja ne bo mogla preprečiti. Tudi inozemski vojaški opazovalci naglašajo, da bo Sučov kmalu padel, ne da se pa prikrivati, da bo odpor Kitajcev zelo srdit.

Vesti pa, da se je japonskim armadam posrečilo obkoliti kitajsko armado tako, da se bo morala vdati, so bile pregodnje. Vrhovnemu kitajskemu generalu Lisungjenu se je namreč posrečilo, da se je rešil japonskih klesč, tako da se kitajska armada, ki šteje 400.000 moč, počasi umika proti zahodu. Ta armada je zelo dobro oborožena in preskrbljena ter bo borbo seveda z vsemi silami nadaljevala. General Li je pustil pri Sučovu močne oddelke, ki se bodo prodiranju

japonske armade ustavljali, kolikor bodo le mogli. Iz Pekinga se je odpeljal na sučovsko bojišče vrhovni poveljnik vseh japonskih čet na Kitajskem, general Terauci.

Kitajci „pripravljajo“ Sučov za Japonce

Sanghaj, 17. maja. b. Vojni dopisniki poročajo, da so japonske motorizirane čete razbile na šestih mestih kitajsko obrambno črto severno in južno od železnice proge Lunghai. Japonci so zavzeli mesto Canghai, ki leži 50 km od Sučova. Poveljnik Sučova general Li Cang Jen je izdal povelje, da se porušijo vse železniške ureditve in vse zgradbe v Sučovu, preden se bodo Kitajci umaknili. Ko bodo Japonci zasedli Sučov bodo našli same razvaline. Kitajske čete so že porušile rezervoar za vodo ter uničile večino lokomotiv, razstreljujejo tudi postajo samo v Sučovu. V zrak bodo vrgli tudi vsa municijska skladišča, ki jih ni mogoče več rešiti, ker so Kitajci skoraj z vseh strani obkoljeni.

„Čiščenje“ v armadi SSSR

Varšava, 17. maja. V Moskvi se nadaljuje takozvano čiščenje na vodilnih mestih rdeče armade. Ta stvar poteka čisto brez šuma, tako da so-vjetski državljani zvedo o tem šele potem, ko zapazijo, da na kakšnem važnem mestu sedi čisto nova, doslej neznana osebnost.

Tako se je zgodilo publikli pri veliki vojaški paradi, ki je bila 1. maja na Rdečem trgu v Moskvi. Na tribuni namreč, ki je bila namenjena za višje častnike in načelnike oddelkov generalnega štaba, so sedeli sami novi močje.

Zaenkrat je najvažnejša oseba v rdeči armadi njen politični komisar Mehliš, ki je vojnega ministra Vorosilova postavil popolnoma v senco. Nadalje imamo bivšega krojača šedenka, ki je bil nedavno politični komisar kijevskega vojnega okrožja, je pa sedaj imenovan za tretjega člana najvišjega vojnega sveta. Namesto poveljnika letalstva Alksnisa je stopil Lokinov, ki je doslej služil v pehoti v centralni Aziji. Za načelnika topništva je imenovan neki Gregor Kulik, Bokisina, ki je ustvaril sovjetsko motorizirano armado, je nadomestil Pavlov. Vorosilov pa je dobil novega namestnika v Ivanu Fedku, ki je pristrčen prijatelj Stalina, se pa doslej v vojski ni uveljavljal. Tudi komisar za mornarico je dobil namestnika v admiralu Svetlovskem, ki se Stalinu zdi bolj zanesljiv nego komisar sam.

Te radikalne spremembe v vodstvu rdeče armade pa so samo najbolj vidne. Tako so v Leningradu opazili pri majski paradi kot novega poveljnika okrožja Rosina, ki je sledil Jegorovu, katerega nadomestuje kot namestnik. Bivši namestnik maršala Jegorova, Ukrajinec Dibenko iz Ljeningrove garde, pa je brez sledu izginil. V Minsku je namesto Belova, ki se nahaja v zaporih, stopil kot poveljnik beloruskega vojnega okrožja Kovalev. V Kijevu je prevzel vojno okrožje Timosenko, v Harkovu pa neki Smirnov, ki je častnikom bil doslej popolnoma neznan, ker je služil v politični upravi. V nekaterih mestih so izmenjali ves častniški zbor od komandanta do poročnika.

Tudi daljnjevrhodno armado so temeljito očistili. Njenega vrhovnega poveljnika sicer niso odstranili, kakor so mislili, pač pa nekatere njegove najboljše prijatelje in sodelavce. Največjo senzacijo je vzbudila aretacija poveljnika rdeče armade v Primorju, čije komanda je v Vladivostoku, Levandovskega, ki so ga, kakor splošno menijo, že ustrelili. Na njegovo mesto je stopil neki Podlas, ki je bil še nedavno podčastnik.

Dunajska vremenska napoved: Povečanje oblačnosti, nagnjenje k padavinam na zapadu in jugu. Nekoliko hladneje.

Zagrebska vremenska napoved: Oblačno.

Po španskih bojiščih

Vojaške operacije pri Teruelu

Po velikem prodoru na morje sredi aprila so Francoske čete hotele najprej izravnati fronto med Teruelom in Alcañal ob morju, ki je šla v velikem loku celo po severni strani reke Guadalope. Toda komaj se je dobro pričela ofenziva ob pričetku meseca maja, je nastopilo 14-dnevno deževje, ki je zavrglo nadaljnje operacije. Vojaška akcija se je pričela zaradi tega šele pred dobrim tednom in se z uspehom nadaljuje. Vendar pa so boji zelo hudi, kajti ozemlje je silno težavno in predstavlja menjava dolin, prepadoval in strmih vrhov, ki segajo do 2000 m. Središče te gorske pokrajine tvorita gorovja Gudar in Pobo. Po tridnih bojih se je Francu v zadnjih dneh posrečilo, da je zagospodaril na gorovju Pobo popolnoma, Gudar pa je že več kot na polovico tudi v rokah Francoskih čet. Po zadnjih vesteh so Kastilci prodrli že v dolino reke Mieres in zasedli mesta Cediles ter Alcala de la Selva, torej že na južni strani gorovja Gudar. S tem se je povečal pritisk na glavno oporno točko rdečih, ki poteka čez Mora de Rubielos—Linares—Mosqueruela—Villafranca del Cid—Albocacer—Toreblanca na morju. Sedaj se vrše hudi boji za Mosqueruela in Villafranco, ki tvorita središče rdečih obrambne črte na tem odseku. Rdeče čete se vztrajno upirajo, zlasti ker se je generalu Miaju posrečilo v odmoru, ki ga je ustvarilo deževje, spraviti iz Madrida na ta del bojišča veliko množico svojih najboljših čet.

Po poročilih iz narodne Španije je bilo v dobi državljanske vojne do sedaj ujetih 96.000 vojakov ljudske fronte. Od teh so jih 31.000 ustvili v de-

lavske bataljone, 42.000 jih je v koncentracijskih taboriščih, 7000 so jih zaposlili v tovarnah kot delavce specialiste in kakih 9000 jih je v ječah, ker so obdolženi navadnih zločinov (umor, rop itd.).

Salamanca, 17. maja. AA. (DNB.) Kakor poročajo nacionalisti, je sovražnik poskušal pretekliti teden izvršiti protinapad pri Tirigu na območju odseku, pa je bil odbit. Ob tej priliki je pustil sovražnik na bojišču nad sto mrtvih. Včeraj so nacionalistične čete nadaljevale s svojim prodorom pri Fortanete, 40 km vzhodno od Teruela. Kljub živahnemu sovražnemu odporu se je nacionalistom posrečilo zavzeti štiri važne postojanke. Na odseku pri Gudar so nacionalistične čete zasedle višino Tarasoj, sleme Sotavienus ter Alcala de la Selva. V teh bojih so nacionalisti ujeli 172 vojakov in zaplenili znatne količine vojnega materiala, med drugim tudi dva topa. Po poročilih dopisnika z bojišča so čete generala Varele izvršile napad kljub slabemu vremenu na črti, dolgi 50 km. Sovražnik je bil zelo dobro oborožen. Nasprotno čete so ojačene na tem odseku z oddelki, ki so jih pripeljali z madridskega bojišča, ter s 4 strojniškimi oddelki, ki nisoje sovjetško orožje.

Salamanca, 17. maja. AA. Havas: Vrhovno poveljstvo je objavilo: Čete generala Franca se prodirajo na fronti pri Castellonu. Zavzele so več važnih postojank južno in severno od ceste Villafranca del Sud. V odseku Gudara so nacionalistične čete zavzele Tarascon in vrh Tollaventos ter vas Alcala de Selva.

Nj. Vel. Kraljica

povabljena na IV. profiteljični kongres

Belgrad, 17. maja. AA. Nj. Vel. kraljica Marija je blagovila danes ob 11.30 sprejeli zastopnika jugoslovanske lige proti tuberkulozi, sanitetnega generala Zarka Rubidiča, predsednika jugoslovanskega fiziološkega društva, Jevreina Nedeljkovića in tajnika Borivoja Djordjevića, ki so povabili Nj. Vel. kraljico na četrti jugoslovanski protituberkulozni kongres od 22. do 24. maja v Hercegovnem. Nj. Vel. kraljica Marija je tudi pri tej priložnosti pokazala veliko zanimanje za delovanje protituberkulozne lige in za uspehe boja proti tej nevarni bolezni.

Vojni minister Marič v Carigradu

Carigrad, 17. maja. AA. Anatolska agencija: Jugoslovanski vojni minister general Marič je prispel v Carigrad ob 11.30. Na železniški postaji ga je pozdravil guverner Jedrena in po veljnik obmejnih čet v spremstvu nekaterih drugih uglednih osebnosti. Jugoslov. vojnomu ministru so izkazali vojaške časti. Ministra Mariča je poleg številnih drugih pozdravilo na železniški postaji tudi precejšnje število bivših častnikov. Jugoslovanski vojni minister se je s postaje podal v hotel Pera-Palace. Nocoj ob 22 bo odpotoval s posebnim vlakom v Ankaru.

List »Ulus« je objavil ob prihodu jugoslov. vojnega ministra generala Mariča zelo simpatičen članek, v katerem izraža ministru Mariču iskreno dobrodoščilo.

Kneginja Olga v domu RK

Belgrad, 17. maja. AA. Nj. kr. Vis. kneginja Olga je danes ob 11 dopoldne obiskala dom Društva Rdečega križa v spremstvu dvorne dame Olge Lozanović. Pri vstopu v ta dom so Nj. kr. Vis. kneginjo Olgo sprejeli senator Svetozar Tomić, prvi podpredsednik društva, ga. Naka Spasić, predsednica ženskega odseka glavnega odbora, g. Mirko Marinković, ravnatelj društva, ter še nekaj drugih. V sejni dvorani je senator Tomić predstavil Nj. kr. Vis. kneginji Olgi člane glavnega upravnega odbora in glavnega nadzornega odbora društva iz Belgrada. Kneginja Olga se je zanimala posebno za delo in za potrebe tega društva. Po tem je v spremstvu društvenih predstavnikov odšla v pisarno glavnega odbora, kjer je je toplo pozdravilo tamkaj zaposleno osebje. Kneginja Olga si je ogledala tudi zalogo potrebnega zdravstvenega materiala. Ob 11.45 je zapustila Dom društva Rdečega križa ob navdušenem pozdravljanju vseh navzočih.

Domači odmevi

Sokolstvo v številkah

Ob letnem obnem zboru Zveze Sokola kraljevine Jugoslavije, ki je bil v Belgradu, je bila objavljena tudi statistika, po kateri je v to zvezo članjenih 126.567 članov in članic in 110.316 narasčajnikov. Statistika pravi, da je v tem številu največ kmetov, in sicer 25,2%, na drugem mestu pa so državni nameščenci, in sicer 13,6%. Obnega zbor se je kot odposlanec Nj. Vel. kralja udeležil polkovnik Durbeski, poleg tega pa zastopnik srbskega pravoslavne patriarha episkop Vikentij, minister za ljudsko telesno vzgojo dr. Miletić in židovski nadrabin dr. Alkalay.

O letaku dr. Mačka

»Vreme« je napisalo krajše razmišljanje o letaku dr. Mačka, na katerega smo bralce »Slovenca« že opozorili, namreč o letaku, v katerem dr. Maček poziva svoje pristaje, naj v dva imenoma navedena državna denarna zavoda ne vlagajo svojih vlog. »Vreme« pravi, da je bil ta napad »nepremišljen in skrajno neokusen« in da je v prvem trenutku res izzval majhno razburjenje, saj je morala tudi zagrebško »Mestna hranilnica« pod vplivom te vesti v nekaj dneh izplačati svojim vlagateljem nad 60 milijonov din, da se je slednjič dr. Maček sam čutil prisiljenega izdati drug letak, v katerem svoje pristaje poziva, naj »Zagrebško mestno« puste pri miru, dviganje vlog v drugih zavodih pa da ni bilo tako močno. »Vreme« pravi, da je ta letak vzbudil veliko nevoljo ne samo v bančnih krogih, ampak tudi med gospodarstveniki in malimi vlagatelji, ki so po nekaj mirnih dneh že videli v njem običajno »politično kretanje«.

Nemška šola v Osijeku

Mestni magistrat v Osijeku je prejel dve prošnji, v katerih prebivalci Dolnjega in Novega mesta prosijo, da se v teh ljudskih šolah vpeljeta dva nemška razreda, in sicer v Dolnjem mestu za 42 učencev, v Novem mestu pa za 45. Na teh dveh ljudskih šolah sta že bila nemška razreda, pa sta bila zaradi pomanjkanja učencev opuščena. Mestno poglavarstvo je prošnji poslalo na banko upravo v nadaljnje poslovanje.

Nova formula za demokracijo

V nekem levčarskem listu v Belgradu je bila podana nova formula za demokracijo, v kateri je ta družbena oblika takole opredeljena: »Demokracija je igra življenja, igra po pravilih, ki so jih napravili ljudje sami.« Proti tej opredelitvi ostro vetaja »Samouprava« in pravi, da je za levčarje demokracija res samo igra, ki jo uporabljajo in zlorabljajo samo kot plašč za svoje razdiralne boljševeške namene, ki bi ga pa takoj, ko bi svoj namen dosegli, zavrgli in pokazali svoje pravo lice. Pravi, da je levčarjem po tej formuli demokracija samo nekaj pravilnik, ki so si ga ljudje izmislili, kakor si izmislijo pravila nogomet ali tenis.

Še nekaj o JNS

Belgrad, 17. maja. m. Iz Tuzle poročajo, da je te dni sklicala tamkajšnja JNS sestanek za področje starega tuzlanskega okraja in da je bil za predsednika izvoljen bivši senator Jovan Banjanin. Kakor znano, je Banjanin podpredsednik JNS in je po svoji preselitvi iz Zagreba v Belgrad prevzel tudi predsedništvo belgrajske organizacije JNS, ki jo je prej vodil Bogoljub Jevtić. JNS misli, da bo z Banjaninom vsaj malo zadržala nadaljnje razpadanje, ki se po številu svojih pristavev sedaj, ko nima več oblasti v svojih rokah, lahko meri le še s Hodžerino jugoslovansko narodno stranko in z Ljotičevim fašističnim »Zborom«.

Iz Banjaluke pa poročajo, da je vodja JNS Peter Živković s svojim stalnim spremljevalcem senatorjem Dunjićem delal te dni iz kopalnice Bručice krajše avtomobilske izlete v okolice kraja. Danes se je na primer pripeljal v Modrič, kjer pa se ni ustavil. Ljudstvo, ki kakor v ostalih krajih za JNS tudi tukaj ne kaže nobenega navdušenja, se zanj in za njegovo spremstvo sploh ne zmeni, najmanj pa tedaj, kadar ga razne propadle politične veličine vabijo na sestanke.

Belgrajske vesti

Sremska Mitrovica, 17. maja. m. Danes je bil v Sremski Mitrovici obešen Dušan Ostojić, ki je bil zaradi trikratnega umora in več razbojništev obsojen na smrt.

Belgrad, 17. maja. m. Snoč je v Belgradu neznatno umrl znani belgrajski zdravnik in bivši narodni poslanec v ustavotvorni skupščini dr. Dragotin Vladislavljević.

Belgrad, 17. maja. m. Po zadnjih hladnih dneh je zavladala v Belgradu že prava vročina in so ljudje že pričeli misliti na odhod v razne toplice, zdravilišča in kopališča. Prav tako tudi politiki in je prvak bivše samostojne demokratske stranke dr. Kostić že odpotoval iz Zemuna v Vrnjačko Banjo, kjer se že dober teden dni zdravi tudi stari Aca Stanojević, ki kateremu od časa do časa pribeži njegov belgrajski zastopnik Miša Trifunović na običajne razgovore, ki jih ima skurir vsak drugi dan stara srbijanska opozicija.

Belgrad, 17. maja. AA. Z ozirom na ponovno širjenje nalezljivih bolezni pri živini v bivši Avstriji je kmetijski minister izdal odlok, da se razširi prepoved uvoza živine, živalskih surovin in drugih predmetov, s katerimi bi se mogla prenesti slinavka in s njene izbiše Avstrije k nam.

Belgrad, 17. maja. m. V glavni podružnici Državne hipotekarne banke v Ljubljani je imenovan za šefa tajništva v VII. skupini Nikola Jerbić, dosedanjí uradnik VIII. skup. pri isti podružnici.

Francija se hitro oborožuje

Pariz, 17. maja. b. Glede razpisa posojila za državno obrambo v znesku 5 milijard frankov, ki je bilo v 1 dnevu podpisano, vlada v javnosti in političnih krogih velik optimizem. Cilj francoske vlade je, da se nujno oboroži na morju in v zraku, ker je vojska na kopnem več ali manj odlično opremljena, kar je največja zasluga ministrskega predsednika Daladiera, ki je trdovratno izvajal svoj načrt. Francosko letalsko brodogradje je zastarelo in ga je treba obnoviti. To brodogradje mora biti takšno, da bo sposobno odbiti vsak napad. Močno pomorsko brodogradje pa je Franciji potrebno za varstvo njenih pomorskih poti. Dalje namerava francoska vlada izvesti tudi motoriziranje francoske konjenice, ki danes nima nobenega praktičnega pomena več.

Potrjujejo vesti, da je bilo na včerajšnji seji letalskega vrhovnega sveta sklenjeno, da se takoj naroči v Zedinjenih državah 100 lovskih letal najmodernejšega tipa. Poleg tega so na seji obširno govorili o pogajanjih, ki se vodijo s predstavniki francoskih letalskih tovarn. Zastopniki tovarn so dobili namig, naj bodo pripravljeni za velika državna naročila, tako da Francija ne bo prisiljena nabavljati letal v inozemstvu. Predstavniki letalskih tovarn so dali zagotovila, da bo francoska letalska industrija tekom letošnjega leta popolnoma pripravljena tudi za največja naročila.

Smernice nove belgijske vlade

Bruselj, 17. maja. c. Danes popoldne je novi predsednik vlade, Spaak, prečital vladno izjavo. Vladna izjava je zanimiva v tem oziru, da poudarja, da hoče Belgija ostati zvesta režimom političnih svobod. Ščititi hoče demokracijo, ki pa jo je treba reformirati. V tem oziru bo vlada pripravila tudi nekatere spremembe ustave. V notranji upravi bo vlada izvedla številne spremembe, da pospeši delovanje državnega aparata.

Posebno pozornost pa bo vlada posvetila določilom o tisku. Vsekakor bo vlada za vsako ceno preprečila tiste napake, ki so se v tisku začele uveljavljati v zadnjem času.

Socialisti in liberalci so sklenili glasovati za vlado. Katoliški poslanci se še niso odločili, vendar pa do nove vlade ne bodo zavzeli sovražnega stališča.

Bruselj, 17. maja. c. Ko je predsednik vlade Spaak hotel v senatu prečitati vladno izjavo, se je dvignil flamski senator Vandieren in zahteval, naj Spaak izjavo najprej prečita v flamskimi. Ko ga je predsednik senata pozval k redu, je Vandieren poslal ostale flamske senatorje, naj zapuste sejno dvorano.

Elektrifikacija italijanskih železnic

Rim, 17. maja. AA. (Stefani) Elektrifikacija italijanskih železnic se nadaljuje s polno paro. Celotna dolžina železniških prog, na katerih opravljajo promet električni vlaki, znaša 4000 kilometrov. To pomeni, da ima Italija največ električnih vlakov v Evropi. Električni vlaki vozijo v Italiji v vseh smereh. Da bi se potniki iz Calabrije do Berlina mogli prepeljati samo z električnimi vlaki, je potrebno samo še vpeljati električne vlake na progi Milan—Trenta.

Bolgarski pevci po Sloveniji

Bled, 17. maja. Bolgarski pevci, ki potujejo po Sloveniji, so včeraj priredili koncert tudi na Bledu. Koncert, na katerem so nam zapeli nekoliko bolgarskih narodnih pesmi in tudi pesmi naših skladateljev, je bil zelo dobro obiskan. Zlasti je bilo na koncertu mnogo Nemcev, ki bivajo na Bledu in ki so bili zelo navdušeni nad lepoto bolgarske pesmi. Po koncertu je bolgarske pevce s kratkim nagovorom pozdravil blejski župan Benedik in s kratkim odgovorom se mu je zahvalil Bolgar Korčeto. Bolgarski pevci, ki so prispeli na Bled že popoldne, so si ogledali Bled, se vozili po jezeru in obdruževali lepoto kraja.

Omeniti pa je treba, da naj bi v bodoče zdraviliška komisija, ki ima skrbeti za goste, njim posvečala več pozornosti, kajti splošno ni gostov na Bledu nihče sprejel. Vse popoldne so Bolgari hodili po Bledu, ne da bi jih vodila zdraviliška komisija. Ta napaka, ki so jo gostje sami opazili, se je že večkrat pokazala na Bledu.

Celje, 17. maja. Ze snoč so mnoga poslopja v Celju razobesila trobojnice. Danes pa so z vseh hiš v Celju zaplapolale zastave. Mesto je zazvijalo v prazničnem razpoloženju in se pripravljalo na dostojen sprejem bratov Bolgarov.

Spor med b. HSS in b. SDS v Dalmaciji

Vodstvo ukrajne organizacije b. HSS v Splitu je izdalo letak, v katerem opozarja svoje pristaje in »Hrvate Splita in okolice, kakor pravi, naj ne nasedajo tistim politikantom, ki hodijo po deželi in zbirajo neke podpise, ki bi mogli napraviti zmedo in neulogo. Vodstvo pravi v tem letaku, da li z imenom nenavedenih spletkarjev pletejo svoje niti brez vednosti ukrajnega vodstva v Splitu, pa tudi brez vednosti vodstva v Zagrebu. Posebno ostro je letak napravljen proti pristajam SDS dr. Leontiću, ki snuje nekako »ljudsko fronto« ali kaj, in ki po Splitu in okolici prireja seestanke in politična posvetovanja »brez vednosti in odobrenja hrvatskega narodnega vodstva v Zagrebu«.

S spor, ki so nastali med HSS in SDS v Splitu, se peča tudi današnji »Obzorje«, ki resno poziva vse iskrene, naj jih pametno zaključijo, da narodna stvar ne bo trpela škode. Današnje razmere v Splitu pripisuje najbolj dejstvu, da tam manjka krajevne politične veljavne osebnosti, zlasti, odkar se je dr. Trumbić umaknil od javnega političnega udeleževanja. Voz se danes v Splitu že

formirajo razne »nehrvatske grupice« in med pristajami samostojno-demokratske koalicije ni več solidarnosti. »Treba pa je imeti pred očmi, da so volitve pred duri in da ni izključeno, da bi se kaj kmalu mogli odigrati še bolj važni politični dogodki. Zato bi bila velika škoda, če bi Split, pa morda tudi druga mesta v Dalmaciji pričakala razvoj novih političnih dogodkov v znaku spora med tamkajšnjimi prvaki HSS in SDS.« »Obzorje« se čudi, da se pristaji teh dveh skupin ne morejo zediniti v Splitu, ko je vendar v Zagrebu že toliko let popolno skladje in pravi, da bi v tem sporu samo zagrebško vodstvo SDK moglo napraviti red.

Ta poziv »Obzorja« je izšel na isti dan, ko se v Zagrebu sestane izvršni odbor bivše SDS, kateremu bo prisostvoval tudi g. Adam Pribičević. Zagrebški politični krogi pričakujejo, da bodo člani izvršilnega odbora po seji obvestili dr. Mačka o svojih sklepih in se posvetovali z njim o peretihi političnih vprašanjih, med katere spada tudi ta spor v Splitu in Dalmaciji.

Drobne domače in tuje

Papenov tajnik — mrtev

Dunaj, 17. maja. AA. Havas: Blizu Heimburga, ki ni daleč od češkoslovaške meje, so iz vode potegnili truplo barona von Kettelerja, tajnika von Papena in atašee nemškega poslaštva na Dunaju. Von Ketteler je izginil pred nekaj tedni.

Zveza Ren — Donava

Berlin, 17. maja. AA. (DNB.) Nemška vlada je sprejela zakon o regulaciji Donave in o graditvi prekopa, ki bi vezal Ren, Maino in Donavo. Ta novi prekop bi bil po sedanjem načrtu zgrajen v celoti do leta 1945. Potrebni krediti se bodo vnašali vsako leto v proračun.

Gradnja prekopa bo stala okoli 750 milijonov mark. Prekop bo tako zgrajen, da bo možen po njem prevoz 15.000 ton blaga na dan.

Nesreča v podzemski železnici v Londonu

London, 17. maja. c. Danes sta v podzemlju trčila skupaj dva vlaka podzemeljske železnice. Vozovi obeh vlakov so razbiti. Število žrtev mora biti veliko, dasi žrtev še niso izvlekli izpod ruševin.

London, 17. maja. c. Število smrtnih žrtev pri nesreči v podzemeljski železnici znaša do sedaj 7. 40 ranjenecv so prepeljali v bolnišnice. Štiri osebe pa so še pod razvalinami.

Letalski sporazum med Madžarsko in Poljsko

Varšava, 17. maja. AA. (DNB) Poljsko-madžarska pogajanja, ki so potekala nekaj dni, so se v Varšavi končala s podpisom letalskega sporazuma med Madžarsko in Poljsko. S 1. julijem letos se bo začela redna letalska služba med Varšavo in Budimpešto. Letala, ki bodo opravljala

promet na tej progi, bodo letela preko češkoslovaške in med potjo ne bodo pristajala. Poljsko časopisje poudarja, da bo z otvoritvijo te redne proge vzpostavljena zveza med Rimom, Budimpešto, Varšavo in Helsinkij, ki bo najdaljša zračna prometna črta v vsej Evropi.

Budimpešta, 17. maja. AA. Stefani: Novi notranji minister je ob prevzemu ministristva rekel, da bo zelo ostro postopal proti vsem agitatorjem in da bo takoj odpustil vse uradnike, ki bi bili člani nezakonitih organizacij. Govori se, da bo trgovinsko ministristvo najbrž prevzel vodja stranke malih posestnikov Tibor Eckhardt. Trgovinsko ministristvo vodi začasno predsednik vlade Imre dy sam.

Proizvodnja rudnikov v aprilu

Belgrad, 17. maja. m. Po uradnih podatkih ministristva za gozdove in rudnike je jugoslovanska proizvodnja rjavega premoga v mesecu aprilu 1938 znašala 289.025 ton, boksita 39.321 ton, cinkove in svinčene rude 76.685 ton, bakrene rude 61.417 ton, železa 4337 ton, svinca 879 ton, bakra 3445 ton, cementa 4935 ton. Zaposlenih delavcev je bilo v rudnikih rjavega premoga 19.484, v rudnikih boksita 1507, bakra 3005, železa 841, svinčene in cinkove rude 5415. Proizvodnja železa je znašala v aprilu 50,5 kg, ki ga je odkupila vsega Narodna banka.

Nafta v Medijmurju

Belgrad, 17. maja. m. »Jugoslovanski kurir« poroča, da se je pred kratkim ustanovila delniška družba »Panonija« z glavnico 5 milijonov din. Družba bo preiskovala polja, na katere ima koncesijo Rade Pašić na desnem bregu Drave ob Osijeku proti Medijmurju. Pričakujejo, da bo preiskovanje dalo dobre rezultate, ker na madžarski strani že izkoriščajo polja in proizvajajo dnevno 8 do 12 vagonov surove nafte.

Uradni tečaj franka

Belgrad, 17. maja. AA. Finančno ministristvo je izdalo odlok, da se uradni tečaj franka do konca maja mora preračunavati v razmerju 100 frankov za 135 din.

Živinozdravnik ustrelil stražnika

Skoplje, 17. maja. m. V zgodnjih jutranjih urah je tukajšnji pijani živinozdravnik Živko Gjorgjević na ulici ustrelil mešnega stražnika Blagoja Blagojevića, ki je hotel mirne goste braniti pred obietnostjo pijanega živinozdravnika. Policijski stražnik je takoj podlegel poškodbam, morlica pa so oblasti aretirale in ga odvedle v zapore.

„Lovčen“ vozi proti Romuniji

Bukarešta, 17. maja. AA. Romunsko časopisje poroča, da bo 18. maja priplula v Konstanco jugoslovanska ladja »Lovčen«, ki pripada paroplovni družbi Zetske plovnice. Z »Lovčnom« se bo pripeljalo večje število uradnih osebnosti, kakor tudi častnikov in drugih potnikov. Jugoslovanska trgovska plovba želi — piše časopisje — še bolj okrepiti gospodarske odnose med Jugoslavijo in Romunijo in z drugimi balkanskimi državami. Jugoslovansko ladjo »Lovčen« bodo 18. maja svečano sprejeli v Konstanco.

Stavka v Mestinjah

Delavci, zaposleni v tovarni kopit v Mestinjah, organizirani v Zvezi združenih delavcev, so stopili v stavko, da zaščitijo svoje pravice.

Zanimivo geološko odkritje v Slov. goricah

Namesto pitne našli slano vodo

Voda je tako slana, da nakuhajo iz dveh litrov tekočine četrt kilograma solnih sestavin

Maribor, 17. maja. V Pesniški dolini imajo redkokje dobro vodo. Dolina je vsa močvirna in to vpliva tudi na pitno vodo. Vodne žile so plitvo pod površino ter je voda zaradi tega slabega okusa. Posebno v Dragučevi in okolici je voda v vodnjakih plehka in slaba. Zaradi tega sta se odločila lastnika restavracije Union v Mariboru g. in ga. Lisjak, ki imata v Dragučevi svoje posestvo, da bosta dala napraviti tako zvani arteški studenec, ki bi dovajal iz večje globine dobro vodo. Lansko leto so začeli na Lisjakovem posestvu z vrtanjem ter so nadaljevali to delo skoraj leto dni. Pozimi so že prišli v globino 100 metrov, pa niso in niso našli na močnejšo vodno žilo. Vrtali so naprej ter so letos na pomlad dospeli do globine 160 metrov. Pred nekaj dnevi pa je naenkrat pritekla iz zemlje voda. Mislili so, da so dospeli do vodne žile, ko pa so vodo poskusili, so ugotovili, da je silno

slana. Prenehali so potem z vrtanjem. Slana voda priteka iz zemlje v manjših količinah — v teku enega dneva je priteče komaj kaka 2 litra. Najbrž bi bilo treba vrtati še bolj globoko, da bi se odprla močnejša žila. Ko pa so vodo segrevali, da je izhlapela, so dobili iz dveh litrov vode skoraj četrt kg soli, ki je rdečkasto-sive barve. Nedvomno je v tej sestavini precej kuhinjske soli. Zaenkrat tekočine še niso dali v preiskavo. Treba pa bi bilo na vsak način, da se to odkritje znanstveno prouči, saj je mogoče velikega gospodarskega pomena. Morda se skrivajo v globini pod Pesnico velika rudna bogastva, ki bi postala za vse Slovenske gorice vir novega blagostanja. G. Lisjaku gre vsekakor zaslug, da je odkril — četudi nehoti — veliko zanimivost, saj v naših krajih do sedaj še nikjer niso našli v zemeljski globini soli. So pa tudi skoraj vsi kraji geološko bolj raziskani kakor Slovenske gorice.

Burna preteklost nemškega trgovca

Zagrešil je razne vleme, rop in umor. — Te dni ga bo ljubljansko okrožno sodišče izročilo nemškim oblaslem

Ljubljana, 17. maja. Hans Friedrich Wolfgang Fischer, bivši trgovec, rojen 1902 v Lipekem, o katerem smo že poročali, da se nahaja kot zanimiv gost v ljubljanskih zaporih okrožnega sodišča in tam čaka, da ga izroči nemškim sodnim oblastem, je bil drugače podjeten trgovec. Občutil pa je težu hude inflacije, ko je nemška marka prišla skoraj ob vso veljavo. Leta 1925 je bankrotiral. Pobrall je nekaj valut in dragocenosti ter pobegnil s svojo ljubico Elizabeto v Avstrijo. Potoval je po Tirolskem.

velik vlom. Pri vseh vlomih sta pobrala plen v vrednosti okoli 100.000 din.

Fischer pride v Jugoslavijo

Ker Fischer ni mogel več živeti v Avstriji, jo je nekega dne lani erčno popihal čez mejo v Jugoslavijo. Tu se je klatil od mesta do mesta. Peš je prehodil kraje od Maribora, Zagreba, Beograda tja do Niša. Hotel je iti v Bolgarijo. Ker je ostal brez denarja, jo je peš mahnil nazaj v Ljubljano. Tik državne meje, ne daleč od Fužin pri Železnikih, je bil 25. oktobra lani ustavljen od obmejne straže. Ker je bil zelo eumljiv in brez pravih dokumentov, so ga prijeli in odvedli v Ljubljano. Policija ga je pridržala v svojih zaporih in je začela iskati informacije o njem po vseh večjih mestih. Kmalu je prešla od mednarodne policije poročila, kakšnega »tička« so prijeli. Po daljših poizvedbah ga je policija naposled letos konec januarja izročila sodišču, da napravi nadaljnje korake glede njega. Nemčija je po uradnem potu zahtevala njegovo izročitev. Pravosodno ministrstvo je v smislu z Nemčijo sklenjene konvencije o izročanju navadnih zločincev odredilo izročitev Fischerja nemškim sodnim oblastem, ki bo sledilo te dni.

Hans Friedrich Wolfgang Fischer, ki je protestant, je odločno protestiral proti izročitvi, kajti dobro se zaveda, kakšna usoda ga tam čaka. Sam je zatrjeval: »Sem nedolžen. V Lipekem sem bil obsojen le zaradi tatvine kruha. Bil sem potnik neke trdke v Görlitzu, ki je imela patent za izdelovanje častnih diplom gasilcem. Tam sem dobro zaslužil.« Fischer se nikakor ne more sprijazniti z rešitvijo sodišča, da bo romal nazaj v Nemčijo.

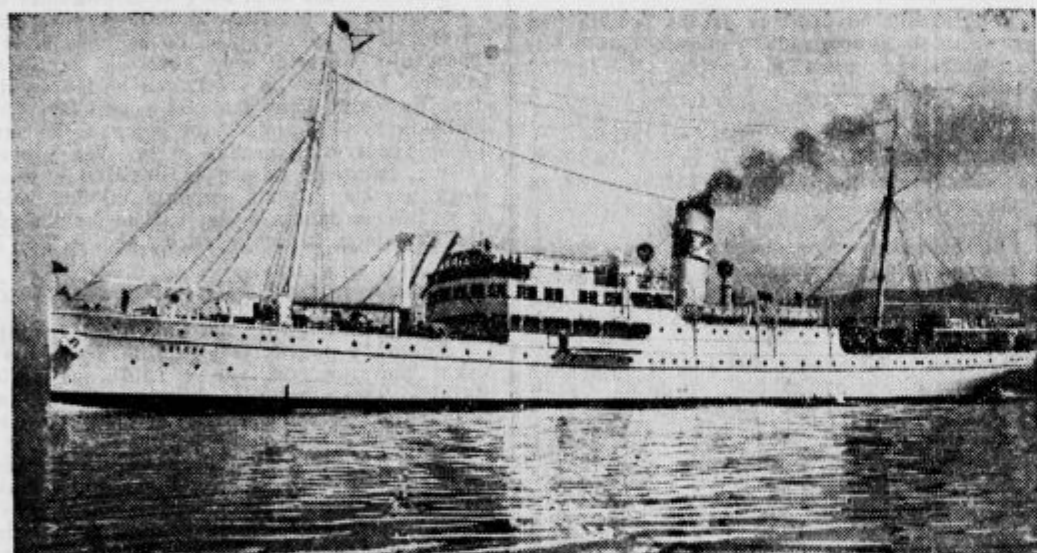
— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef grenčice«.

Roparski umor

Z Elizabeto se je bil 12. februarja 1925 nastanil v neki gorski vasi blizu Inomosta. Kmalu pa se je z njo eprl in jo ustrelil. Obenem jo je oropal vseh dragocenosti. Posrečilo se mu je pobegniti v Italijo, kjer se je klatil od mesta do mesta. V Neaplju je bil 27. avgusta kot eumljiv tip aretiran. Ko je bila ugotovljena njegova identiteta in tudi znan njegov hud zločin, je bil izročen avstrijskim sodnim oblastem. Pred deželnim sodiščem v Inomostu je bil Fischer nato obsojen zaradi zločina roparskega umora na 18 let ječe. Odpeljan je bil v kaznilnico Gareten na Zgornjem Avstrijskem. Prestal je 12 let kazni. Puščen pa je bil na pogojen dopust 2. maja 1936. Avstrijske oblasti so ga nato izgnale v Nemčijo.

Razni vlemi v vile

V garstenski kaznilnici se je bil seznanil z nekim Karlom Schierom, mednarodnim vlomilcem. Ta ga je obiskal v Lipekem. V nekaj mesecih sta zagrešila 5 večjih vlomov v vile, iz katerih sta navadno odnašala razne dragocenosti. Ko je Schier zvedel, da ga je izdala neka prijateljica, sta jo oba popihala najprej v Avstrijo. Tu je dobil Fischer za 10 šilingov potni list na ime »Reckeleiner Johann«. Fischer je v Švici nastopal tudi pod imenom Engelhardt Anton. V St. Gallenu sta oba zagrešila

Novi parnik »Lovčen« na svoji prvi vožnji okrog Balkanskega polotoka

Na „Lovčenu“ okrog Balkanskega polotoka

IV.

Dubrovnik, 11. maja.

Iz Benetk v Dubrovnik je dolga pot in gre čez odprto morje pod Brioni in Puljem, zavije v ozki Šibeniški zaliv, vozi med otoki v Split in pride po nekaj dneh v Dubrovnik, zlasti še, če ostanemo v samem Splitu en dan in pol. Tako sem v enem stavku naznačil pot in trajanje vožnje od zadnjega pisma do tega, ki ga pišem v mestni kavarni v Dubrovniku, ko zunaj dežuje in se dež na eni strani odbija od kamenitih ploč trga svetega Vlah, na drugi strani pa od morske gladine. V tej kavarni vidiš lahko na obe strani in na obe strani je dež. Škoda! Želel bi, da bi bilo vsaj na morju sonce. Toda obupan nisem, ker vem, da je v Dalmaciji tako: v dežju prideš, čez dve uri se v soncu odpelješ. Pa tudi narobe. Ker nas v Kotorju pričakujejo Črnogorci z vso slavnostjo in tudi v narodnih nošah, kakor pišejo tukajšnji dnevniki, hoteč tako pospremiti z zastavami parobrod svoje Zetske parobrodne družbe na prvo balkansko vožnjo, upamo, da bo vreme lepo, zlasti še, ker bo skalnati Lovčen gotovo hotel videti svoj brod »Lovčen«, katerega ga prav nič ni treba biti sram.

Toda predaleč sem zašel, kar v Kotor, ko sem prav za prav še v Benetkah in na krovu obdajem privrati občutek broda na odprtem morju neke med Apeninskim polotokom in Istro: človek stoji na leseni plošči in je središče srebrnmodrega kroga, obzorja, za katerim ni nič več kot menda samo še neizmeren prepad. Toda jaz sem središče sveta, od katerega je odvisno tudi obzorje in se premika z mano. Čudovita zavest, ki premika resnično ves svet! To sem doživel neke tam, ko so se kmalu nato začeli v megli risati obrisi Brionov in Istre in sem lego Pulja mogel ugotoviti samo po tamošnjem dimu. Po-

lagoma smo ugotovili še planine hrvatskega Primorja in Učko goro, kar je smatral kuhar za dovoljno delo za tisti dan, vredno poštene večerje, ki bosta zaslužila še poseben feljton, to je kuhar in večerja, in zbudil sem se šele, ko smo zavijali že v čudovit Šibeniški pristan, prav tako lep kakor nevaren. In prav zato sem se povzpел v celico k g. kapitanu in krmljarju, opazujoč možgane naše ladje, ki jih bom opisal, kakor hitro bom imel čas, in sledil komandi kapitana in izvedbi krmljarja ter znakom na šibeniškem gradu, ki igra veliko vlogo pri pristajanju in odhajanju ladij. In potem smo se razgubili po Šibeniku: v kavarno »Krko« ali gostilno »Maribor«, v šetnji po obali, kjer je stal potniški brod »Bled«, obiskali slavni katedralo, kjer stebri baje zvone kot iz bron, občudovali trg pred njo, kjer je zdaj italijanski konzulat, šli na trdnjavo, pa nismo prišli tja, prej se zagledali ob ogromno novo gimnazijo, največjo stavbo, ki kot kasarna vlada nad mestom, se poklonili v parku italijansko-hrvatskemu učenjaku Tomasu, mislili — kdor se je od nas 15. spomnil — na sina Matavulja, barantali za avto k slapom Krke, kar bi ob osmih veljalo 60 din, ob 9 50 din, ob 10 40 din, pisali pozdrave, ogledovali ozke ulice, skladišče šipada, mornariško podoficirsko šolo in odšli ob 12 proti Splitu, kamor smo ob 4 že pristali.

Split! O Marjane nad morem! Mesto Tijardovičevih popevk in operet, vselega nočnega življenja, letoviščarjev, zavitih ulic, Meštrovičevih spomenikov: Grgura Ninskega, Maruliča in Kosovskega hrama v muzeju, pa njegove vile! Botičeve pesmi in življenja Tina Ujevič! Pa Split — mesto Dioklecianove palače, njegovega templja, zdaj katedral svetega Duje, katerega praznik je prav ta dan! Split — mesto življenjskega dela msgr. Franja Bulića. Mesto kontrastov in lepote, temperamenta in lahkega življenja, ki je našlo najpristnejši izraz v pesmi: o! Marjane! In zato restavracija »Ljubljana« ni slovenska, in »Prah« ni češka: ime je reklama in je vsebina postranska stvar. Split zvečer oživi in je mesto luči, luči na

Moški imajo posebno radi negovanost, katero dosežete z uporabo zares dobrega mila.

ELIDA BELI ŠPANSKI BEZEG snežnobeke barve omamljivega vonja

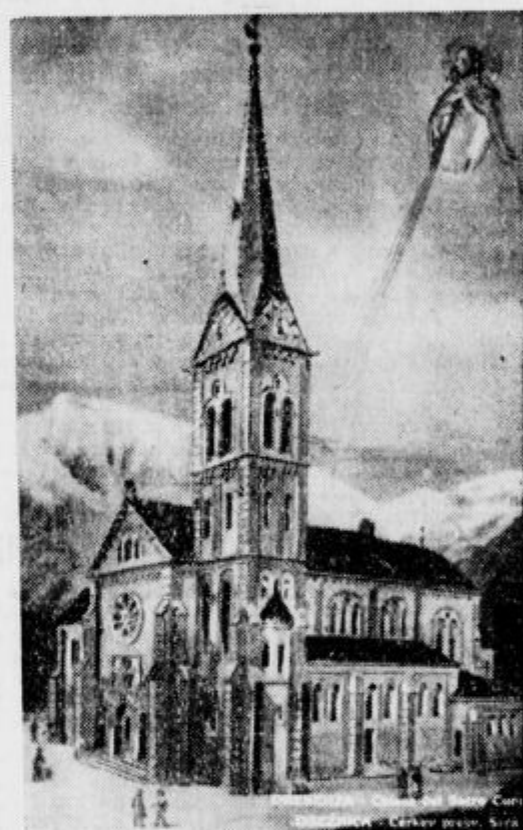
ELIDA MILA

Nova cerkev Srca Jezusovega in njen zgraditelj

Drežnica pod Krnom, 16. maja. V Celju se je tam na Hribu in v cerkvi sv. Jožefa priredila, tihoma in nepričakovano, redka slovesnost: zlata sv. maša. Drugih priprav zanj ni bilo kakor petdnevne duhovne vaje, ki jih je pred svojim zalomašniškim praznikom opravil v samoti misijonske hiše gospod zlatomašnik Jožef Kalin. Rodil se je na god sv. Tomaža Akvinca 7. marca 1863 v Ajdovščini na Vipavskem. Gimnazijske in bogoslovne študije je dovršil v Gorici. Za mašnika je bil posvečen maja 1888. Tisto leto torej, ko so se tako nenavadno utrinjale zlato zvezde na nočnem nebu, da so se ljudje čudoma izpraševali, kaj bi to pomenilo... Po petdesetih letih pa se je pomen ene izmed teh zvezd lepo izkazal nad nekdanjim novomašnikom in nad današnjim zlatomašnikom, ko se mu utrinjajo z oči solze vesele hvalečnosti za vse neštevilne darove, ki jih je od nove do zlato sv. maše prejel iz očetovskih božjih rok. Zahvalni zlatomašni dan pa je bil daleč izven domače cerkve in župnije...

Jožef Kalin je služil najprej kot kaplan v Mirnu pri Gorici, štiri leta. Od tam je prišel v Drežnico, pod znamenitim Krnom, kjer deluje z vidnim božjim blagoslovom, od vseh spoštovan in ljubljen, to pa že dolgi 46 let. Službeno je sicer že upokojen, ali od te upokojitve nima in noče imeti drugega kakor le ime; v resnici pa je še neumorno delaven, kakor je bil. Njegovo najvidnejše, najlepše in največje pa tudi najtežje delo je nova cerkev presv. Srca Jezusovega, ki jo je začel graditi leta 1912. V 25. letu svojega mašništva in katero delo še do danes ni povsem končano. Poleg veličastne stavbe je do sedaj napravil tri nove zvonove; krasen kor z novimi orglami, ki stanejo 70 tisoč lir; nove klopi; prižnico; tlak v prezbiteriju in istolam slike dvanaestih apostolov. Dolgo je že v akrebeh mislil tudi na krono celotne nove zgradbe: na glavni oltar presv. Srca Jezusovega, po katerem naj nosi cerkev svoje ime. Pa božje Srce ima vsepovsod svoje izredne častilce, in zlasti še častilce, in tako se je našla tudi za to novo cerkev požrtvovalna darovalka, ki je za glavni oltar darovala 30 tisoč lir. To visoko vsoto je v svoji verski vnemi plačala navadna priletna služkinja iz Gorice. Tako se je, kakor tolikokrat drugod, zgodilo to pot tudi pod Krnom: mali in preprosti pomagajo graditi cerkve. Cerkev presv. Srca Jezusovega v Drežnici pod Krnom je biser povojne cerkvene umetnosti na Goriškem in obenem sijajen dokaz, da si je in si hoče slovenski rod tudi v Juljski krajini ohraniti svojo vero in materino besedo. In prav zlatomašnik

Jožef Kalin nam je zopet živa priča, kaj pomeni slovenski duhovnik vselej in povsod za slovensko kulturo.

Tudi mi se pri tej priliki zahvaljujemo Bogu in naši duhovščini za vse veliko kulturno delo, ki ga vrši med slovanskim rodom izven naših državnih mej in želimo, da bi bilo vsem in vselej njih apostolsko delo tako obilno blagoslovljeno kakor pastirsko delovanje gospoda zlatomašnika Jožefa Kalina. Njemu, zlatomašniku pod Krnom, pa še posebno kličemo: Na mnoga, za cerkev in slovenski narod zaslužna leta!

Naši bojovníki pri Sv. Urhu

Na prijaznem gričku sv. Urha so se zbrali v nedeljo 15. maja t. l. bojovníki iz Dobruni, da počaste spomin padlih tovarišev in da se razgovorijo

v vseh življenjskih vprašanjih. Bivša župna cerkev, okoli katere se razprostira lepo pokopališče, je bila mnogo premajhna, da bi sprejela vse, ki so prihitali od blizu in daleč, da počaste umrle tovariše in da se v prelepem pomladnem jutru naučijo krasot prebujajoče se narave. Mlado zelenje, iz katerega se je dvigal le rdeči zvonik cerkvice, je privabljalo na slovesnost ne le bojovníke, temveč tudi njih družine, žene in otroke. Od oserdnega odbora so prišli tov. Cegnar, Wagner, Stojc in Rožman, sosodne bojévniske skupine v Dev. Mar. v Polju, Sostrem in Štepanji vasi (Hrušica in Bizovik) in Ljubljana-Trnovo so zastopali gg. Plazer, Trtnik, Irt in Ložar. Ob 9 dopoldne je imel bivši vojni kurat in župnik Cegnar iz Ljubljane cerkveno opravilo za umrle vojake iz svetovne vojne dobrunjske soseske. V cerkvenem govoru se je v izbranih besedah spomnil vojnih žrtv in opozoril na naše naloge, da jih ohranimo vedno v častnem spominu. Pri sv. maši je prav lepo pel pevski zbor bojovníki iz Sostrega pod vodstvom g. Gašperšiča. Po cerkvenem opravilu je opravil tov. Cegnar pred spomenikom, na katerem je vklesanih 24 imen v svetovni vojni padlih iz vasi Dobrunje in Podmolnika, molitve za umrle. Sledila je deklamacija v spomin padlim, pevski zbor je pa občuteno zapel »Oj Dobrodo!«. Nato je otvoril predsednik dobrunjske skupine bojovníkov g. Jakoš na prostem pred cerkvijo zborovanje. Prvi podpredsednik Zveze, banski referent g. Wagner, je pojasnil zborovalcem dolžnost, da se spominjamo naših padlih tovarišev, s katerimi smo skupno prenašali gorje svetovne vojne, razložil socialne naloge, ki jih ima Zveza v svojem programu, ter očrtal veliko delo za spomenik vsem Slovincem, žrtvam svetovne vojne, na Brezjah. Za njim je ravnatelj g. Stojc govoril o smernicah in nalogah Zveze bojovníkov in o sprejemu v našo Zvezo ne le onih, ki so bili v svetovni vojni, temveč tudi mlajših, ki so že v Jugoslaviji odeluzili kadreski rok. Njegov govor je izzvenel v mogočen poziv, naj se vsi oklenejo bojévniske organizacije, ker le s skupnimi naporji morejo bojovníki doseči vse ono, kar so si začrtali v svojih srih iz ljubezni do svojih tovarišev, padlih v svetovni vojni, in onih, ki so v stiski in bedi. S tem je bilo zborovanje zaključeno. Predsednik g. Jakoš se je zahvalil zborovalcem, ki so odnesli z zborovanja trdno voljo, da bodo z vsemi silami delali za procvit bojévniske skupnosti.

morju in na obali, a temnih ozkih ulic in še temnejših kotov; mesto »podrumov« in »kavarn«, pa tudi »barov«. Toda vidi se, da še ni gostov in letoviščarjev: zdaj je Split poln mornarjev, mornariških delavcev, morskoga proletariata, ki polni te kavarne, pa tudi zvedavcev, ki jih zanima Split na dnu. Toda na železniški postaji je orkester že moderniziran: namesto ženske kapele svirajo pravi goslači in »pjevač« je prava pevka z izšolanim glasom (prijatelj maestro Simoniti pravi, da pojejo tudi pevke s konservatorijem po lokalih), ki igrá lepo na diatonično harmoniko. Drugi dan pa je bil posvečen lovu na Tina Ujevič, enega največjih sodobnih hrvatskih pesnikov, mojega dobrega znanca še iz sarajevskih časov, iz dobe, ko je še veljal za kralja jugoslovanskih pesniških bohemo. Zdjaj — pravijo — ne pije, ne bohemizira, ima svojo hišo v najlepšem delu mesta na Bačvici, toda — čudo — kljub temu piše pesmi in eseje. Toda — nekaj mu je še ostalo, ves dan je na nogah in bega od kavarne do kavarne, kjer pije črno kavo — tudi po 20 na dan v enem avtomatu; leta z aktivko v roki po Korzu. Bil je »avto na konzuo, a Tina ni letal z aktivko med palmami, kjer smo sedeli ure in ure in pili kave mesto njega; ni ga bilo v avtomatu, kjer se je nabralo Slovencev toliko, da smo Hrvate sploh izrinili. A njega od nikoder ni bilo in tudi ne intervjuva, s katerim bi Vas sicer mučil. Tina pa je morda bežal kje za Marjanom in z njim čas in z nami tudi ko smo ob 9 zvečer dvignili sidro, se je naša družba na brodu povečala že za precej gostov, zlasti časnikarjev iz Ljubljane in Beograda. Toda, ker pričakujemo glavni naval šele v Kotoru, o važnih osebnostih, zastopnikih še važnejših ustanov molčim. Zato bo že čas, ko bomo zavozili čez mejo v albanske vode.

Toda naš čaka še ovinek v Kotski zaliv in tam neke mrtvi tok v morju, ki mi je dobro znan... in dež in razburkano morje... in potem svečanosti, ko bomo soočili naš »Lovčen« s pravim Lovčnom. Kako se bosta spogledala?

Kaj pravite?

Vsemogočno veličanstvo je moda! Katera Evi-
nih hčera se ji ne pokori, čeprav ni vedno lahko
uganiti njen smisel. Glavna stvar je, da je »ona«
srečna in kar ni manj važno: da osrečuje tudi
druge.

Toda kar moške vedno znova preseneča, je le
dejstvo, da si toliko žensk ni na jasnem o sebi.
In to kljub zelo koristni in mnogo uporabljeni iz-
najdbi — ogledala! Na primer, sedaj ukazuje
moda kratka, zelo kratka krila. Kaj naj k temu
poreče — oziroma, kaj more in sme k temu reči
mož? Nič, prav nič! Toda ni tako izjemen primer,
da ima vitka postava prikupnega obraza, lepih
ramen in čednih rok — noge, ki vseh teh lepih
prislovov ne zaslužijo. A ker je moda, ti ubogo
bitje nosi krilo skoraj nad koleno, da vsi — razen
nje — vidijo, da se napak nosi.

Posebna ljubeznost je vojaški jermen pod žen-
sko brado, s katerim si damice pritrjujejo svoj
klobuček. Marsikak bojevnik izza svetovne vojne
se bo spomnil na ta jermen, ki ga je preklinjal,
ko mu je težko jekleno čelado pritisikal na raz-
beljeno glavo. Toda ta jermenček pod nežno žen-
sko brado ni spomin na medvojne jeklene čelade.
Nemške narodnosocialistične napadalne čete ga
nosijo kot del svoje uniforme, kar naj jim da bolj
vojaško strumen germanski izraz. Nemška ženska
moda je to prevzela, da bi bila Germanka vsaj
nekoliko te sreče deležna — nositi vojaški jermen
pod brado, kakor pravcati Hitlerjev vojščak.

Toda kaj pravite, kadar vidite slovenska de-
kleta brzeti okrog s tem vojaškim jermenom pod
zdravim slovenskim obrazom. Le kaj pravite, ljubi
Slovenci?!

Koledar

Sreda, 18. maja: Erik, kralj; Aleksandra, dev.
Četrtek, 19. maja: Peter Celestin; Pudenci-
ana, devica.

Novi grobovi

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zaspala
gospa Marija Porenta, soproga služitelja fin.
dravske direkcije v pokoju. Pogreb bo v četrtek
ob 4 popoldne izpred mrtvašnice na Vidovdanski
cesti 9. Naj ji sveti večna luč! Zalujočim naše
iskreno sožalje!

Osebnostne vesti

= Izpit za inženirja je včeraj napravila na
ljubljanjski tehniški fakulteti gđ. Anita Stegu,
in sicer iz elektrotehniške stroke. Čestitamo!

= Uspeh učitelja Slovenca v Belgradu. Zna-
ni slovenski pedagoški pisatelj g. Ernest
Vrance, učitelj v Studenicih pri Mariboru, je kot
prvi slovenski šolnik napravil te dni izpit za
krajnega šolskega nadzornika v odlično.

= Poročila se je gđ. Rozika Pitino iz Pod-
klanca pri Dravogradu z orožniškim kaplarjem g.
Francem Priložnikom, ki je odpeljal svojo
zakonsko družico doli na Balkan, kjer on služ-
buje. Obilo sreče!

= V Poljanah sta se poročila g. Mrak Franc,
odlični delavec v naših druztvih, posebno v Fant.
odseku, in gđ. Vihar Mici, vneta članica ka-
toliških organizacij. Bog ju živi!

Ljudska samopomoč v Mariboru

hazanja svojim članom, da bo občni zbor za
poslovno leto 1937 potom delegatov v nedeljo, dne
29. maja 1938 ob 10 dop. v lastni palači »Ljudske
samopomoči« v Mariboru, Aleksandrova c. št. 47.

— Za vsakega nekaj bo obrtniška razstava v
Berlinu. Izlet od 25. V. do 3. VI. bo obenem krož-
no potovanje, tako da bo vsak poleg Berlina videl
še druga važna industrijska mesta, kakor:
Dunaj, Prago, Leipzig, Nürnberg in München. Za
nameček pa še vidimo Berchtesgaden, Königssee
in Glocknerstrasse. Prijavite se takoj v izletni
pisarni M. OKORN, Ljubljana, hotel »Slons«, tele-
fon 26-45. Vhod iz Prešernove ulice!

— Zemljiškoknjižni uradniki so zborovali.
Ljubljanska sekcija »Zdruga« zemljiško-knjiž-
nih uradnikov kraljevine Jugoslavije je imela v ne-
deljo popoldne 18. redni občni zbor v Celju.
Udeležba je bila prav velika. Občnemu zboru, ki
ga je vodil predsednik g. Jozko Zihorl, je prisot-
stvovalo 63 članov in so bila zastopana vsa so-
dišča Slovenije. Predsednik je poročal o sploš-
nem in gnotnem položaju zemljiškoknjižnih urad-
nikov, ki vrše mnoge, za gospodarstvo važne in
odgovorne posle. Uradniki so trdno prepričani,
da se bodo njihova stremeljenja in težnje napo-
sled uresničile in da jim bo bližnja bodočnost
prinesla zboljšanje njihovega položaja. Sledila so
nato poročila tajnika g. Medveda, blagajnika g.
Janka Gostiča in g. Albina Istenača, člana nad-
zornega odbora. Slednji je izročil zahvalo staremu
odboru za njegovo smoteno in pošteno delo.
Izvoljen je bil stari odbor. Na novo sta vsto-
pila v odbor g. Fran Riegler iz Ljubljane in g.
Matija Mezarič iz Maribora.

— Društvo sodnih izvršiteljev. K včerajšnje-
mu poročilu o občnem zboru Društva sodnih iz-

Novost pri uporabljanju kreme za čevlje

ILIRIA
krema
Golob & Ljubljana
PO UPORABI DOBRO ZAPRETI

sedaj

s praktičnim odskočnim
pokrovom

Kupovalci in naročniki »Slovenca«

ne pozabite na žrebanje dne 15. julija popoldne

152 nagrad
vrednih nad 100.000 din vas čaka!

Lastništvo »Slovenca«

Ljubljana

V sredo, dne 18. maja 1938

Gledališče

Drama. Sreda, 18. maja: »Haremske skrivno-
stie. Gostovanje bolgarskega opernega Kooper-
ativnega teatra. Izven. Cene od 40 din navzdol. —
Četrtek, 19. maja: »Aleksandra«. Gostovanje bol-
garskega opernega Kooperativnega teatra. Izven.
Cene od 40 din navzdol. — Petek, 20. maja: »Zeni-
tev«. Premiera. Premierski abonma.

Opera. Sreda, 18. maja: »Lucia di Lamemoree.
Red Sreda. Gostujeta gđ. Zupčeva in g. Gostič.
— Četrtek, 19. maja: »Rigoletto«. Red Četrtek. —
Petek, 20. maja: Zaprt.

Prireditve in zabave

»Dušice« za vas in vaše male. Dovolite jim,
da bodo videli to igro. V njej bodo spoznali kra-
soto božjega stvarstva. V plemenitem spoznanju
bodo doumeli lepoto narave in njenega bogastva.
Pošljite jih torej v nedeljo, 22. t. m. v franči-
škansko dvorano, vse življenje vam bodo hvaležni
za to. Začetek ob 15. Vstopnice v »Pax et bo-
num« in v šolah.

**Prihodnja produkcija gojencev drž. konservato-
rija** bo v petek, dne 20. t. m. Podrobní spored se
dobi v knjižarni Glasbene Matice za 3 din; začetek
produkcije točno ob četrti na 7 zv. v veliki Filhar-
monični dvorani.

Produkcija otroškega glasbenega vrtca, poseb-
nega oddelka Glasbene Matice, bo v nedeljo, dne
22. t. m., ob 11 v Hubadovi pevski dvorani.

Predavanja

V Filozofskem društvu bo predaval univezitet-
ni prof. gosp. dr. Evgen Spektorski o temi: **Artur
Schopenhauer, ob 150 letnici njegovega rojstva.**
— Predavanje bo v soboto, dne 21. t. m., ob 6 pop. v
mineralogi predavalnici na univerzi. Vabljeni vsi,
ki se zanimajo. Vstop prost.

Sestanki

Šmarogorsko okrožje. V četrtek, 19. t. m., ob
20 okrožni sestanek v šišenskem samostanu. Sesta-
nek priredi I. o. Šiška s peštrim eporedom. — Vsi
člani odsekov našega okrožja, kakor tudi naši so-
miselniki, vljudo vabljeni. — Tajnik.

Ljubljanske mečane in moške zборе opozarja-
mo, da bo drevi in v petek, vsakokrat ob 20, vaja
za skupni nastop pri odkritju Adamičevega spome-
nika. Vaji bosta v Hubadovi dvorani. Vseh pevcev
in pevč dolžnost je, da se vaji polnoštevilno udele-
že. Uprava Hubadove župe.

Naše dijaštvo

Kongregacija akademikov pri oo. jezuitih ima
drevo točno ob 20 svoj redni sestanek. Zaradi bli-
žine družinskega praznika prosim polnoštevilne
udeležbe. — Prefekt.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Pecoč, Tyr-
ševa cesta 6; mr. Hočvar, Celovška cesta 62, in
mr. Gariš, Moste.

Poizvedovanja

Izgubila se je damska svetla rokavica iz svini-
kega usnja. Najditelj se naproša, naj jo proti dobri
nagradi vrne na naslov: Fritsch, Hradeckega c. 8,
vila Wester.

Izgubljen je bil uhan z diamanti in z bisernim
obeskom ter se naproša najditelj, da ga odda proti
dobri nagradi v upravi »Slovenca«.

Najdena denarnica. V oddelku za oddajanje
brzjav in javnih govorilnic je bila dne 16. t. m.
najdena denarnica z manjšo vsoto denarja. Kdor
je izgubil, naj se javi med uradnimi urami (8—12
in 15—18) v predstojniški pisarni v II. nadstropju.

1 Dr. France Debevec od 20. do všteti 27.
maja ne ordinira.

1 »Gora in gorska pokrajina«, razstava slik
Eda Deržaja, je odprta le še štiri dni. Oglejte si
jo vsi, ki ljubite lepe planinske slike.

1 Kraljeva organizacija JRZ za Trnovo ima
danes 18. maja ob 20 zvečer v Prosvetnem domu
v Korunovi ulici sestanek vseh članov. Na tem
sestanku bo zanimivo poročilo o zunanji politiki.
Vljudo vabljeni vsi člani in somišljeniki.

1 Prijavite proste sobe! Čeprav je že mnogo
Ljubljancev prijavilo stanovanjskemu odseku
sobe za udeležence trgovskega kongresa, vendar
še prav mnogo sob manjka. Zato ponovno apelir-
amo zlasti na vse trgovce in gospodarske ljudi,
da za časa kongresa malo potrpe in se odrečejo
udobnosti ter odstopijo stanovanjskemu odseku
vsaj po eno sobo. Sloves Ljubljane zahteva, da
spravimo vse kongresne udeležence dobro pod
streho. Vsi udeleženci kongresa bodo vneti pro-
pagatorji za obisk Ljubljane in Slovenije, če se
bodo med nami dobro počutili. To pa je v prvi
vrsti odvisno od tega, če bodo imeli dobra pre-
nočišča. Tistemu, ki bo moral vso noč prebediti,
ker ni dobil prenočišča, bo za vedno ostala Ljub-
ljana v neprijetnem spominu. To se ne sme zgo-
diti, zato prijavite vsako sobo, ki jo morete ko-
ličkaj pogrešati.

1 Zahvala. »Združenje poštini t. t. zvančnikov
in služiteljev kraljevine Jugoslavije, podobor v
Ljubljani«, se najtoleje zahvaljuje cenjenemu ob-
činstvu, da je s svojo dobrohotnostjo pripomoglo
k tako dobremu uspehu tombole na Kongresnem
trgu. Zahvaljujemo se, da se je v tako lepem številu
udeležilo te prireditve. Hvala pa tudi vsem trd-
kam in podjetjem kakor tudi gg. trgovcem. Hvala
tudi vsakemu posameznemu članu združenja, ki je
na kakršenkoli način pripomogel k uspehu priredi-
tve. — Odbor.

1 Pred Vodnikovim spomenikom na trgu zbira
danes mestni socialni urad kar morejo občani da-
rovati za mestne reveže. Tam je prilika, da darujete
obleko, perilo, obutev in drugo; reveži potrebujejo
mного, zato darujte obilo!

1 Dobrosrčen ženin ali dobrodelni »šrangarji«
so darovali za mestne reveže 500 din tako tajno,
da niti mestno poglavarstvo ne ve, komu naj prav

za prav izreka svojo najtolejšo zahvalo za tako
lep dar, ki naj tudi druge žene in »šrangarje«
opomni na revne sosedčane.

1 Podiranje stare hiše na Sv. Petra cesti. Sta-
ro, nizko hišo št. 29 na Sv. Petra cesti so začeli
te dni podirati. Hiša je lasti trgovke g. Ivanke
Goričarjeve, ki ima tam lokale za damsko kon-
fekcijo. Del trgovine ostane še v starem lokalu
toliko časa, da bo drugi del zgrajen v novem de-
lu hiše, nakar bodo podrti tudi ostalo staro
zgradbo. Hiša je prav stara. Karolina Kavčičeva
je 20. decembra 1868 kupila to hišo, od nje pa
jo je 7. februarja 1908 kupil med starimi Ljub-
ljance znani in originalni kleparski mojster
Alojzij Lenček. Od njega jo je 1. aprila 1921 ku-
pila trgovka g. Ivanke Goričarj roj. Praprotnik.
Hiša bo toliko dolgo pomaknjena, da bo v črti
Adamičeve.

1 Za 100.000 din cementnih kanalskih cevi
letos potrebuje mestna občina ljubljanska in je
za to dobavo razpisala v »Službenem listu«, kos
40 z dne 18. t. m. licitacijo.

1 Leps in dobre moške obleke lastnega iz-
delka priporoča po zelo zmernih cenah A. Kunc,
Ljubljana, Gosposka ul. 7.

Jubilej zaslužnega duhovnika

Komenda, 16. maja.

Te dni je prazno-
val naš visoko spošto-
vani gospod župnik in
duhovni svetnik **Janez
Zabukovec** poleg svo-
jega godu tudi 70-let-
nico svojega zaslug
polnega življenja.

Rojen v Ložu dne
14. maja 1868 je bil
posvečen v mašnika
23. julija 1891. Kot
kaplan v Metliki je
dehal od 10. septem-
bra 1891 do 15. janu-
arja 1894, nato pa pri
Sv. Križu pri Kosta-
nu.

njevič. Jeseni leta 1894 je prišel v Slavino ter je
tam ostal dve leti, nakar je bil poslan v Podbrezje.
Preselil se je leta 1897 kot župnik v Zgornji Tu-
hinj nad Kamnikom, kjer je pasel duše nad pet
let. Prosil je nato za izpraznjeno župnijo Jesenice
na Gorenškem ter jo za časa gradbe bohinjske
železnice in ob času hudih političnih bojev nad
šest let vodil. Župnik v Križah pri Trčiču je postal
leta 1909, nakar je prišel pred več kot 10 leti
k Sv. Petru v Komendo, kjer deluje kot skrben
pastir v blagor izročenih mu duš od leta 1927.
Delovanje našega jubilarja ni znano samo na cerk-
venem polju, tudi znanost ga pozna kot objektiv-
nega zgodovinarja, saj je izdal več razprav in zgo-
dovinskih opisov krajev, kjer je služboval; tudi
z raziskovanjem komendskih starostnosti se je
prav mnogo baval.

Hvaležnost njegovih faranov pod zvonom sv.
Petra se je med drugim pokazala s tem, da je
dobil gospod jubilar v dar lep bel mašni plašč,
da so mu priredili na predvečer godu baklado s
petjem ob udeležbi občinskega odbora in vseh na-
ših organizacij. Na godovni dan je služil gospod
jubilar slovesno službo božjo z zahvalno pesmijo,
nakar so sledile čestitke cerkvenih organizacij. —
Bog živi gospoda še dolga let med nami!

Mladinski tabor v Loki pri Zid. mostu

Dne 22. maja 1938 bo v Loki prosvetni tabor
s celodnevni sporedom. Zjutraj sprejem gostov
pri vlakih. Ob 10. sv. maša. Po sv. maši prosvetni
zborovanje. Govorili bodo govorniki iz Celja in
Laškega. Popoldne po večernih bo telovadni na-
stop. Nastopijo člani fantovskih odsekov, članice
dekliških krožkov, mladič in gojenke. Na orodju
nastopi podvezina orodna vrsta. Vsa prosvetna
društva, fantovske odseke in dekliške krožke lo-
škega okrožja in tudi sosednje vljudo vabimo,
da se loškega tabora v čim večjem številu udele-
žijo. V nedeljo, 22. maja, vsi v Loko. — Bog živi!

Zadnja pot župnika M. Ježka

Begunje pri Cerknici, 17. maja.
Včeraj, v ponedeljek, 16. t. m. je bil pri nas
kakor pač tudi pri vas v Ljubljani najlepší
majniški dan. Nebo je bilo res jasno kakor
ribje oko. Oh, pri nas pa menda ni bilo suho
nobeno oko. Sonce je tako veselo sijalo, v na-
ših sreh pa je vladala žalost. Šele pred tednom
je pri nas, ker visoko ležimo, ozelenela bukev;
z naših hiš in hišic pa so vsele te tri dni črne
zastave in zastavice. Šele nekako pred tednom
so naši pastirski prvi gnali živinco na pašo.
Res, vrgred se je vrnila tudi k nam, toda ne
kakor druga leta, ko smo se je veselili vsi —
letos je ni dočakal naš ljubljani gospod, pastir
naših duš, naš župnik Matej Ježek. Vse te tri
dni, ko je mrtev ležal v našem prosvetnem do-
mu in smo ga trumoma hodili kropiti, smo se
prepadeni vpraševali: Ali je res? Ali je mo-
goče? Oh, včeraj, ko so fantje spustili krsto v
zemljo, smo spoznali, da je res. Ob poslovljenem
govoru g. dekana Alojzija Westra, ko je
ihlela vsa cerkev, smo se ponizno — kakor nas
je tudi rajni učil — vdali v božjo voljo. Naj
vam še to sporočim: K pogrebu je prihitelo 20
duhovnih sobratov, iz dekanije (razen dveh za-
držanih) vsi, saj je bil rajni gospod senior de-
kanata in vsem tovarišem ljub in drag; prihitel
je iz Logatec in lepo počastil rajnika tudi g.
načelnik Matija Malešič. Slovenski rekvjem
je opravil cerkniški župnik g. Ivan Strajhar.
Ob odprtem grobu se je najprej poslovlj v
imenu sošolcev g. župnik Jan. Langerholc
(navzoča sta bila še sošolca gg. Ivan Kogovšek
in Jernej Pavlin), v imenu občine g. župan in
banovinski svetnik Jakob Kranjc, v imenu
šoli odrasle mladine, ki jo je rajni tako ljubil,
abiturient škof. gimnazije Fr. Drenik, v ime-
nu Fantovskega odseka, tudi ljubljence rajni-
kovega g. Jože Kranjc, nazadnje pa še lju-
bek učenček sedanje šole. (Ljubek je bil tudi
pozdrav Slavčkov v »Slovenec«.) Združeni
zbor begunjski in cerkniški pod vodstvom g.
organista Košnika je pred Domom mogočno
zapel »Vigred«, v cerkvi »Usliši nas«, ob grobu pa
»Blagor mu« in »Clovek, glej življenje...«
— Zdaj počiva med nami, v grobu materinem,
tik groba nepozabnega mu prijatelja Jožeta
Mivca. Sam je želel in v oporo postavil, da bo
dalje deležen njih spomina in molitve. To se
bo zgodilo! Vsaj ta rod ga ne bo pozabil! Ne-
mogoče!

Gornji Logatec

Vsem našim somišljenikom naznanjamo, da jo
odpri gostilno naš zvesti pristaša Sajovic Ivan v
Gor. Logatec št. 48, katerega toplo priporočamo.
Krajni odbor JRZ v Gor. Logatec.

Cene pšenice, moke in kruha

Cena pšenice na debelo

Ljubljana, 17. maja 1938

Na žitnem trgu v Vojvodini danes ni bilo posebnih izjem. Bačko blago (pšenica) stane 265 denar, vendar blaga ni mogoče dobiti. Za prekmursko blago zahtevajo 280 din franko nakladna postaja (blago tehta 75-76 kg). Za moko zahtevajo v Bački Stari Sivac 3.75 din. Opaža se, da so že nekaj dni cene stalne.

Cena moke v Ljubljani

Ljubljana, 17. maja 1938

Z ozirom na stalni dvig žitnih cen v naših žitornih krajih je bila tudi cena moki v naših trgovini v Ljubljani zvišana za 25 par pri kg in stane od jutri dalje 1 kg najfinije bele moke 4.50 din, moka št. 2 4.25 din in moka št. 5 4.25 din. Vendar nadaljnega dviga cen ni pričakovati, ker so se cene na debelo ustalile, kot je razvidno iz drugih naših poročil.

Zvišanje cen kruha

Ljubljana, 17. maja 1938

Skoraj eno celo leto je ostala cena kruha v Ljubljani neizpremenjena, kajti od 12. aprila do 9. maja 1938 je znašala cena za 1 kg belega kruha 4.50 din, za 1 kg polbelega 4 in črnega kruha 3.50 din. Zaradi stalnega dvigovanja cen pšenice in

moke v maju letos je prišlo tudi do povišanja cen kruha v Ljubljani. Tako je bila z dnem 9. maja povišana cena belega kruha na 4.80 din. Toda tudi to povišanje ni držalo dolgo časa, ker so cene med tem rastle dalje. S ponedeljkom, dne 16. maja je bila cena ponovno zvišana ter je narasla na 5.20 din za kg. Naslednja tabela nam kaže dvig cen kruha v zadnjem času:

	1 kg kruha	belega polbelega črnega (rženega)
od 12. 4. 1937 do 9. 5. 1938	4.50	4.— 3.50
od 9. do 16. maja 1938	4.80	4.30 4.20
od 16. maja 1938 dalje	5.20	4.60 4.60

Vidimo, da so se zvišale primerno tudi cene polbelega in črnega kruha. Obenem je bila z ozirom na višje cene kruha izpremenjena tudi količina posameznih hlebcev v nadrobni prodaji. Tako je bilo doslej za 4 din dobiti hlebec 83 dkg, od 16. maja dalje pa se zniža na 77 dkg, za 2 din je bilo dobiti doslej 41.5 dkg belega kruha, od 16. maja dalje 38 dkg, za 1 din doslej 20.5 dkg, odslej 19 dkg. Za rženi kruh je sedaj teža za 4 din 83 dkg (doslej 93 dkg), za 2 din 41 dkg (doslej 46.5) in za 1 din 20 (doslej 23 dkg).

Nadalje je uvedena cena 4 din za črni kruh, ki tehta 87 dkg, kar odgovarja ceni za ves kg v znesku 4.60 din. Cene peciva so ostale neizpremenjene, le cena 1 kg krušnih drobtin je povišana od 8 na 10 din.

Število trgovin in obrti narašča

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani je izdelala svoj običajni četrtletni pregled gibanja podjetij svojega področja. Ta statistika je sedaj izpopolnjena še s podatki za industrijo po stanju dne 31. marca po okrajih. Nadalje je novost v statistiki tudi še večja podrobna izdelava, kajti zbornična statistika prinaša gibanje števila obratov tudi po okrajih za trgovino, obrt, industrijo in gostinstvo.

KOLIKO INDUSTRIJ JE V SLOVENIJI

Pri industrijskih obratih še dalj časa ne beležimo nobenega znatnejšega napredka. V prvem četrtletju so bili letos prijavljeni le 4 obrati, odjavljeni pa tudi 4. Skupno imamo v Sloveniji 401 industrijsko podjetje, od česar odpade na posamezne okraje: Ljubljana mesto 31, Maribor mesto 43, Ljubljana okolica 31, Kranj 30, Maribor desni breg 29, Celje mesto 24, Kamnik 21, Radovljica 18, Kočevje 17, Celje okolica 13, Dravograd 9, Maribor levi breg 9, Brežice 7, Ptuj okolica 7, Škofja Loka 7, Ptuj mesto 6, Murska Sobota 6, Konjice 5, Krško 5, Laško 5, Ljutomer 5, Novo mesto 4, Slovenj Gradec 4, Šmarje pri Jelšah 4, Lendava 3, Litija 3.

TRGOVINA

Trgovina beleži prirastek 37 (v zadnjem četrtletju 1937 32) obratov. Prijav je bilo 225 (223), odjav 188 (191). Največje gibanje beležijo tele stroke: z lesom 17 prijav in 12 odjav, deželni pridelki 7 in 12, živila 6 in 12, mešano blago 93 in 56, branjarje 40 in 41, avtotaksi 10 in 8 itd.

OBRT

Prirastek obrtov je znašal 98 (lani v zadnjem četrtletju 39). Po strokah je bilo največje gibanje: kovarji 13 prijav in 7 odjav, ključavničarji 7 in 4, žage 12 in 10, mizarji 27 in 20, krojači 41 in 15, krojačice 18 in 7, šivilje 10 in 19, čevljarji 31 in 37, brivci in frizerji 18 in 4, peki 18 in 10, mesarji 18 in 25, pleskarji 6 in 1 itd.

GOSTINSTVO

V gostinstvu je bilo po daljši dobi naraščanja zopet večje število odjav kot prijav. Prijav je bilo v prvem četrtletju letos 63 (lani v zadnjem četrtletju 102, v prvem 87), odjav pa 71 (65, ož. 59). Največ je bilo prijavljenih, oz. odjavljenih gostiln: 38 prijav in 55 odjav, in krčem: 187 prijav in 7 odjav.

Hrvati pridejo številno na kongres

Zadnji »Trgovski« vjesnik, glasilo hrvatskih trgovskih organizacij, objavlja razglas, ki ga je izdala Zveza trgovskih združenj savske banovine na svoje članstvo, da se v čim večjem številu udeležijo ljubljanskega vsedravnega kongresa. V razglasu naglašajo Zveza velik pomen kongresa ne le za trgovski stan, temveč tudi za vse naše gospodarstvo. Svoj oklic končuje Zveza z besedami: »Trgovci, ki vam je na srečo vaša usoda in usoda vsega vašega stanu, zganite se! Na delo za čim

večji uspeh III. vsedravnega trgovskega kongresa v Ljubljani!»

Temu pozivu je dodalo uredništvo lista naslednje besede: »Po sporočilih, ki jih prejmemo iz vseh, pa tudi malih mest na ozemlju savske banovine, bo vsako združenje savske banovine poslalo na kongres najmanj delegacijo od 10 do 15 trgovcev, najbrž pa tudi več, tako da bo samo iz savske banovine prišlo na ljubljanski kongres okoli tisoč trgovcev.« Nato poziva list vse trgovce, da čim prej prijavijo svojo udeležbo na kongresu kongresnemu odboru ter da zlasti prijavijo, koliko prenočišč potrebujejo.

Udeležba hrvatskih trgovcev bo torej na ljubljanskem kongresu zelo velika ter bo ljubljanski kongres v resnici eden največjih kongresov, kar jih je doslej bilo v Jugoslaviji.

Tudi osješka Zveza trgovskih združenj sporoča, da vlada med tamkajšnjimi trgovci veliko zanimanje za trgovski kongres. Vodstvo Zveze je razvilo živahno osebno akcijo od združenja do združenja, da bo udeležba na kongresu čim večja. Podobna poročila prihajajo tudi iz Srbije in Bosne.

Razstava čipk v Zagrebu

Dodatno k večeršnjemu poročilu o razstavi čipk objavljamo še drugi del članka g. B. R.

Od domačih ustanov imenujemo čipkarsko šolo na otoku Pagu. Ta šola ima svojo zgodovino, ki sega nekaj desetletij nazaj. Šola je bila zaradi raznih intrig za nekaj let zaprta in kmalu so se pokazale vse kvarne posledice, ker so prevzeli vse delo v roko laiki in spekulanti. Danes je šola zopet na mestu in izdelujejo slavno paško čipko, tako zvano retičelo. Izdelovanje te vrste čipk je na otoku Pagu zgodovinsko dokazano že 800 let. Zenska udruga iz Zagreba razstavlja dalmatinske šivane čipke in klekane, izvršene po lastnih načrtih. Med najboljšo načrte prištevamo prav gotovo delo ge. Branke Hegedušiceve, hčerke blagopokojne velezaslužne predsednice ge. Zenge Frangeševne. Zenska udruga in vsa hrvatska narodna umetnost je mnogo izgubila s smrtjo gospe Frangeševne, ali na srečo nam je zapustila zelo dragoceno dediščino v izrednem talentu svoje hčerke, ki se prav tako z vso ljubeznijo oklepa hrvatske narodne umetnosti. Po načrtih ženske udruge delajo v Lepoglavi, na Pagu in v Ljubljani, kjer so izvršili najdragocenejši in najtežji komad, ki je tudi razstavljen. Zelo zanimivi so dalmatinski razpleti, ki se dajo jako dobro uporabljati za namizno perilo. Čipkarska šola v Lepoglavi razstavlja lepo število čipkarskih del, ki so jih izvršile gojenke te šole. Svoj čas je delovala v Lepoglavi velezaslužna gospa Zlata pl. Sufflayeva, ki je postavila temelj hrvatski narodni čipki. Leta 1918 je izdala prvo hrvatsko delo Hrvatska narodna čipka u domu i na oltaru. Takrat je namreč začelo propadati čipkarstvo v Lepoglavi in je zdrknilo pod nivo dostojnega dela. Na pobudo gosp. gl. tajnika zagrebske trgovske in obrtniške zbornice v pok. dr. Adolfa Čuvaja je postavil nove temelje strokovnemu pouku Državni oredniški zavod iz Ljubljane in dal v polletnem delu podlago za novo šolo, ki jo vodi danes gđ. Brösler, ki je bila tudi nekaj časa gojenka imenovane zavoda. To naglašamo zaradi tega, ker se delo gospe Sufflayeve in delo gosp. dr. Čuvaja nič več ne omenja. Se bolj pa je čudno, da je krenila šola na stran pota tuje ornamentike in kopira v prvi

rojaki Idrjčani. Videlo se je tudi, kako je ohranil Bratina živ spomin na svoje delo v Mariboru, kjer je poleg Nučiča oral ledino slovenskega gledališča in kjer je posvetil vso svojo skrb naši izvorni drami, dalje v Ptuj in Celju. Priložnostni spisi v »Gledališkem listu«, posebno pa veliko število pozdravov od vseh strani, javnih in zasebnih čestitk, predvsem bana dr. Natlačen, so pričali, da ima jubilat širok krog prijateljev in spoštovalcev svojega dela. Ko se je odprl oder, smo zagledali na ozadju ogromno sliko, ki nam predstavlja kos Idrje s cerkvijo svete Barbare in slavljenčev rojstno hišo. Tako so rojaki Idrjčani, zlasti slikar in kipar Niko Pirnat od tej slovenski žive zvezli to in ono stran domovine. Upravnik Narodnega gledališča g. O. Zupančič je s prisrčnimi besedami ogovoril slavljenca, se mu zahvalil za njegovo zvesto delo in mu izročil v odklovanje red jugosl. krone V. stopnje. Predsednik Zdrženja gled. igralcev g. Drenovec je orisal njegovo umetniško pot in mu je voščil srečo v imenu stanovskih tovarišev; na ganljivo izviran način pa so se slavljenca poklonili njegovi rojaki iz Idrje, ki so mu poslali iz rova pristnega rudarja, mu ob glasovih zvonov svete Barbare in rudarske »šinakluke« pokazali njegov dom in Idrjo ter izročili cvetja iz domačega kraja. Tako mu je voščil rojak g. Tone Kos: »Šinakluka, davni simbol naše Idrje, Te je pozdravil, pozdravlja Te hiša očetova pod sv. Barbaro, pozdravlja Te izza meje vsa Idrja in mi vsi, njeni raztreseni otroci. Prvi Idrjčan si, ki je prehodil za Taljo dolgo pot pet in dvajsetih let in še čez, vselej njen zvesti in pošten sluga v veselju in trpljenju, tako gledamo nate s ponosom in v hvalečnosti. V Idrji ne rastejo sedaj orhideje in rože dehteče, pač pa rastejo spomladi na Jelenku petelinček in orlica, šarnica in lo-bodika v Strugu, masticna in primula nad Divjim jezerom, muškat, roženkavrt in rožmarin pa na oknu kamrice tihga Idrjskega dekleta. Sprejmi v imenu vseh Idrjanov ta šopek pomladanskega cvetja, nabranega v Idrji in po vrhovih okoli

Pojasnila: E. N. I. T. Petra Kocica br. 6 Beograd in pri vseh potniških in prometnih uradih.

OBIŠČITE

RIM

večno mesto, kjer se spomeniki preteklosti ujema s sedanostjo v čudoviti harmoniji.

DO 23. SEPTEMBRA
AVGUSTOVA RAZSTAVA
RIMLJANSTVA

Znatne ugodnosti Vam olajšajo bivanje in potovanje v Italijo. Nakaznice za hotele in benzin. Znižanje vožnje po železnici (50—60%)

vrsti belgijske čipke, namesto da bi posvetila delo in pozornost svoji krasni hrvatski narodni čipki, ki se da sijajno uporabljati za najrazličnejše svrhe. Na razstavi razstavlja tudi Državni oredniški zavod za žensko domačo obrt v Ljubljani v veliki vitrini najrazličnejša dela, ki kažejo na solidno delo in dober material, iz katerega so izdelane naše slovenske čipke. Zal, da je bil zavod povabljen na razstavo šele 25. aprila in se ni mogel kaj posebno pripraviti za to razstavo. Muslimansko žensko društvo »Budućnost« iz Banjaluke razstavlja precej »skeranih« del in prav tako tudi »Banovinska tkalnica veza in vezonica«.

Razstavljeni je tudi razna literatura o čipkah in čudno je, da ni razstavljen tudi del gospe Sufflayeve, ki bi dovolj nazorno in zgovorno pokazalo hrvatsko čipko v vsej njeni originalnosti in lepoti.

Razstava je prav zanimiva v vsakem pogledu in zelo poučna zlasti za osebe, ki imajo e čipkami opraviti. Obrtnim šolam prav posebno priporočamo obisk te razstave, da se seznanijo z raznimi tehnikami, ki jih ni videti vsak dan in toliko skupaj. Razstava traja do 28. maja t. l. B. R.

Sejmi v občini Šmarjeta na Dolenjskem bodo štirinrt na leto (živilski, konjski in kramarski), in sicer vsak kvartni tork. Prvi sejem bo 7. junija 1938.

Borza

Dne 17. maja 1938

Denar

V zasebnem kliringu je ostal angleški funt neizpremenjen: v Ljubljani na 238 denar, v Zagrebu in Belgradu na 237.20—238.80.

Avstrijski šiling je ostal v Ljubljani neizpremenjen na 8.88—8.98, v Zagrebu na 8.835—8.955, v Belgradu na 8.87—8.97.

Grški boni so beležili v Zagrebu 28.38—29.08, v Belgradu na 28.40—29.10.

Nemški čeki so ostali neizpremenjeni na 14.40 do 14.60.

Devizni promet je znašal v Zagrebu 2.122.503 din, v Belgradu 4.528.000 din. V efektnih izkazuje Belgrad promete 2.011.000 in zelo čvrsto tendenco.

Ljubljana — tečaj s primom
Amsterdam 100 h. gold. 2418.66—2433.26
Berlin 100 mark 1755.02—1768.90
Bruselj 100 belg. 735.95—741.02
Curih 100 frankov 996.45—1003.52
London 1 funt 216.81—218.87
Newyork 100 dolarjev 4341.01—4377.32
Pariz 100 frankov 121.86—123.30
Praga 100 kron 151.93—153.04
Trst 100 lir 228.94—232.03

Zürich. Belgrad 10, Pariz 12.26, London 21.78, Newyork 439, Bruselj 73.825, Milan 23.05, Amsterdam 242.675, Berlin 178.20, Dunaj 45, Stockholm 112.275, Oslo 109.45, Kopenhagen 97.225, Praga 15.25, Varšava 82.60, Budimpešta 86.25, Atene 3.95, Carigrad 3.50, Bukarešta 3.25, Helsingfors 9.635, Buenos Aires 114.375.

Vrednostni papirji

Ljubljana. Drž. papirji: 7% inv. pos. 99—100, agrarji 92—94, vojna škoda promptna 481—483, begl. obv. 93—94, dalm. agrarji 94.50—95.50, 8% Bler. pos. 98.50—100, 7% Bler. pos. 94.50—95.50, 7% pos. Drž. hip. banke 99.50—101. — Delnice: Nar. banka 7.300—7.400, Trboveljska 200—210. — Zagreb. Državni papirji: 7% inv. pos. 99—101, agrarji 92—93.50, vojna škoda promptna 483—485, begl. obv. 93—94, dalm. agr. 92.75—93 (92.75), 4% sev. agr. 62.25 den., 8% Bler. pos. 99.50—101 (100), 7% Bler. pos. 95—95.50 (95), 7% pos. Drž. hip. banke 100—103, 7% stab. posojilo 98.50 den.

Kulturni obzornik

Ljubljanska drama:

Proslava V. Bratine

V petek, 13. maja je praznoval član ljubljanske drame g. Valo Bratina 25-letnico svojega gledališkega dela. Ta praznik nam je osvežil dober del novejši gledališki zgodovine; postavil je sicer skromno slavljenčev osebo v pravo luč s tem, da nam je odkril res človeka in njegovo delo. Mnogo zanimivih, skoraj romantičnih potez označuje naš predvojni gledališki rod, ki mu pripada g. Valo Bratina; brezdolno popotništvo ga žene v dogodivščine in ga s sanjami, skušnjami in nepopolnoljivim zanosom vrača spet domov, nekoliko prečiščenega, vendar še vedno toliko svojega, da ga razločimo izmed vseh drugih. Posebno dostojanstvo umetnika se ga drži, pa najsi je zrasel velik ali majhen, in še nekaj, kar novejši rod občuti povsem drugače — v sebi nosi svoj posebni slovenski zaklad, vdanost in zvestobo tudi do najmanjše naše stvari. Tak poseben naš človek je igralcel Valo Bratina, umetniški zanesenjak in služabnik umetnosti obenem, igralcel doma in na tujem, bivši ravnatelj, režiser, inscenator, organizator različnih odrov in končno član naše najvišje gledališke ustanove — Narodnega gledališča v Ljubljani. Bratina je po mnogih zaslužnih prizadevanjih danes to, kar so mnogi drugi njegovi tovariši, ki so se vrnili od daleč — zvest delavec za domačo umetnost, po svoje dozor, skromen tudi takrat, ko je najbolj glasen. Včasih je bil eden najbolj vnetih borcev za novo umetnost, ekspresionistični novotar celo; upodabljati je hotel tudi velike klasične like, a v bistvu je ostal ljubezniv naš domači človek in njegove vloge so takrat najboljšje, kadar so domače.

Vse to je pokazala njegova proslava, ki so ji dali z obilno udeležbo poseben značaj njegovi

nje. Prav posebne pozdrave pa sprejmi od idrijskih trpinov-rudarjev, ki Te pozdravljajo iz globine svojih src in Ti poklanjajo iz globine svojih rogov živorebrne in cinobrove rude, da boš bolj čutil dih njihovega pozdrava.« V svojem odgovoru je Bratina izrekel vdanost slovenskemu gledališču; svoji zahvali je končal z željo, naj bi skoraj prišel čas, ko bi mogli slovenski igralci ponesti svojo umetnost ne samo na deske starodavnega idrijskega gledališča, ampak povsod, kjer so Slovenci doma. Občinstvo je tem besedam gignjeno priljevalo.

Sledila je uprizoritev »Lopovščina« M. Snudrla. V. Bratina je hotel svojo 25-letnico praznovati s slovenskim delom in tu v svojem starem idealizmu tvegal artistski odskri in igrilski poizkus. »Lopovščina« so tri kratke moderne igrice, v katerih gre za paradokse navedenih konfliktov; v prvem je snov ljubzenska, v drugem in tretjem pretežno stanovska, epilog pa je literaturna glosa o avtorju, kritiku in igralcu. Snov posega v sedanjo družbo, vendar gre pisatelju bolj za to, da razkrija in glosira, kakor da rešuje. Artistska zamisel o treh igralcih, ki nastopajo v treh oz. štirih različnih podobah, je hvalečna naloga. G. Bratina je igral v prvi sliki 50-letnega pisarniškega šefa in ljubimca, v drugi policijskega komisarja, v tretji starega notarja in v četrti kritika. Kljub veliki spremenljivosti zunanje in notranje podobe se je vendarle videlo, da Bratinova moč ni v salonskih likih, niti ne v prečeznih značajih, ampak v prostodušnih, enkratnih domačih podobah, ki se jih drži naša zemlja in njena pravica. Odlikovala pa se je njegova senca, pri kateri smo videli, da je bil g. Bratina pri nas med prvimi reformatorji prizorišča. S posebno sproščenostjo v igri sta se v vseh štirih prizorih odlikovala g. M. Danilova in g. Jan ter dala uprizoriti skoraj komoren značaj. Občinstvo je tudi prisotnega avtorja nagradilo s priznanjem. Delo je pripravil g. Bratko Kreft.

KOLESA znamke „AXO“

v prvovrstni kvaliteti in lepi izdelavi kupite ugodno pri

H. SUTTNER

LJUBLJANA, Aleksandrova 6

Zahtevajte brezpla. cenik! Ugodni plačilni pogoji!

Čez 30 let izkazana poštenost

Iz estonskega mesta Narva poročajo tale dogodek, ki naj bi ga prebral vsakdo:

Pred 30 leti je tamkajšnji čevljarji mojster Ado Tuiberg kupoval usnje od petrograjkega usnarija Plotnikova. Nekega dne je zopet naročil nekaj kož za templanke. Slučajno pa se je v tovarni nekdo zmotil, zaradi česar je tovarna poslala Tuibergu namesto 10 kar 1000 kosov. Tuiberg pa se ni menil za pomoto in je plačal Plotnikovu samo naročenih 10 kosov usnja. Ker je pisarna Plotnikova tudi naredila pomoto, ki jo je prav za prav zagrešil njegov skladiščnik, Plotnikov pri sodišču ni mogel uspeti ter je tožbo izgubil. Bili pa so seveda to veliki denarji. Zato pa je mojster Tuiberg delal toliko boljše kupčije in dobičke.

Vest pa mu ni dala miru. Zavedal se je, da je storil nekaj nepoštenega. Ker pa se je bal javno to priznati, je skušal skrivaj počasi poravnati. Vsako leto je brez svojega imena pošiljal petrograjskemu usnjarju večje vsote denarja. Svojega imena pa nikdar ni imenoval, ker ga je bilo sram. S tem bi bil priznal, da je poprej tovarnarja oguljufal. Čez nekaj let je začela Tuibergova čevljarstva obrt padati. Svojo veliko delavnico je moral opustiti. Sedaj je imel samo še majhno delavnico, v kateri je delal sam s še enim pomočnikom. Vendar je kljub temu petrograjskemu tovarnarju vsako leto pošiljal svojo prispevek.

Nato je izbruhnila strašna svetovna vojna. Tuiberg in njegov pomočnik sta bila oba poklicana v vojsko. Oba sta kot ruska vojaka prišla skupaj na fronto, kjer je bil Tuiberg nevarno ranjen. Preden je izdihnil, je bil njegov pomočnik Juhana pri njem. Juhana, s katerim sta bila tudi poprej zaupna prijatelja, je pred smrtjo zaupal svojo skrivnost, ki ga

je pekla vsa ta leta. Povedal mu je tudi, da je vsako leto pošiljal nekaj denarja Plotnikovu. Nazadnje je prisrčno prosil Juhana, naj on poskrbi, da bo Plotnikov prišel do denarja, kolikor ga mora še dobiti za tisto usnje. Juhana je svojem umirajočemu gospodarju in prijatelju sveto obljubil, da bo izvršil njegovo zadnje naročilo.

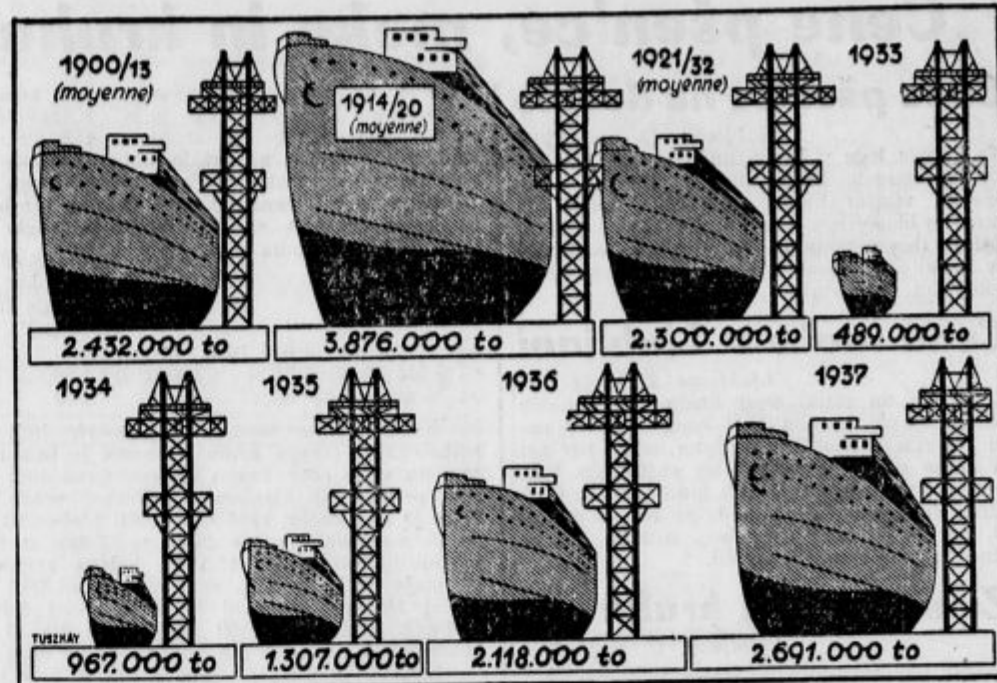
Ko je bil čez dolga leta sklenjen mir, se je Juhana srečno vrnil v svojo domačo vas Narvo. Medtem pa se je Estonska odcepila od Rusije in postala samostojna država. Zato Juhana ni mogel dobiti nobene zveze z Plotnikovom. V Rusiji je bila revolucija in vse staro je bilo razdejano. Juhana ni mogel pri najboljši volji nič ukreniti in nič zvedeti. Nekega dne pa je pribežal skozi Narvo velik trop ruskih beguncev, ki so pribežali po večini iz Petrograda. Med temi nesrečniki je bil tudi nekdanji bogati tovarnar Plotnikov, ki je bil medtem docela obubožal ter se je v Narvi preživljal le s prodajo časopisov. S seboj je siromak imel tudi svojo družino, ki je z očetom vedno stradala, ker je prodaja časopisov premalo nesla za vse lačne želodece.

Tukaj je Plotnikova slučajno spoznal tudi Juhana, ki pa ni hotel Plotnikovu povedati, kako in kaj mu je naročil rajni čevljar Tuiberg. Pač pa je, kakor poprej Tuiberg, tudi sam vsako leto Plotnikovu pošiljal večji denarni znesek, ne da bi Plotnikov vedel, kdo pošilja. S pomočjo tega denarja, ki mu ga je pošiljal Juhana vsako leto, si je Plotnikov kmalu toliko opomogel, da je v Talinu kupil trgovino in da je bil najhujše bede rešen. V Talinu je Juhana vse svoje potrebščine kupoval pri Plotnikovu. Vse usnje je jemal le od nekdanjega dobavitelja svojega rajnega gospodarja. In gospodarjev dolg je plačeval s svojim zaslužkom.

Plotnikov je sicer na vso moč poizvedoval, kdo bi bil neznan pošiljalec denarja. Pa tega ni mogel dognati. Nekega dne pa je bil poklican v državno bolnišnico v Narvi. Rečeno je bilo, naj brž pride v bolnišnico obiskat bolnika, ki umira. Takoj se je odpeljal v Narvo.

V bolnišnici so ga vedli k postelji nekega bolnika, ki mu je bil na videz docela neznan. Ta pa se je dal spoznati kot prijatelj rajnega gospodarja Tuiberga ter v imenu rajnega gospodarja prosil odpustitve za krivico, ki jo je bil pred leti Plotnikov utrpel. Obžaloval je, da mu ni bilo dano, da bi bil mogel ves dolg poravnati. Ker pa umira, mu naroča, naj si vzame njegovo delavnico z vsem, kar je v njej, ter si izkupička poplača dolžno veoto. To je Plotnikov tudi obljubil storiti, da je pomiril umirajočega.

Plotnikov je nato prijatelja svojega nekdanjega dolžnika na svoje stroške dal pokopati ter na grob dal postaviti spomenik. Ta spomenik Juhanu naj priča, kako zvest in pošten je bil ta blagi mož, ki zaslužki, da se njegova zvestoba in poštenost še po smrti oznanja za zgled in posnemanje vsakomur.

Zadnja leta države z vso vneto grade nove ladje. Naša slika nam nazorno kaže, v kakem razmerju so države v zadnjih 37 letih gradile nove ladje. Največ ladij je bilo pač zgrajenih od leta 1914 do 1920, ko so gradili ladje za vojsko in potem, ko so spopolnjevali vrzeli. Najmanj ladij je bilo zgrajenih leta 1933, kar kaže, kako je takrat gospodarska stiska bila na vrhuncu. Poslej pa število novozgrajenih ladij silno raste. Leto 1927 je doseglo že skoraj število iz leta 1914—1920

Kitajski general med belimi menihi

Pred sliko Svete Družine mu je prišla milost spreobrnjenja

V Jankiangu blizu Kijatskega zidu je velik samostan belih menihov cistercijanov. Med novici tega samostana je tudi bivši kitajski general. Ta kitajski general je bil pred nekaj leti ob nekem uporu ujet in obsojen na smrt.

Ko je tisti večer, preden bi bila zjutraj nato izvršena obsodba, sedel v svoji ječi, so se odprla vrata ječe, ki so vanjo stopili trije ljudje, ki jih ni poznal. Eden izmed njih mu je zaklical tele besede: »Jutri boš rešen!« Takoj nato so vse tri človeške postave izginile iz ječe. In res je bil general drugi dan, tik preden so ga hoteli ustreliti, pomiloščen. Takoj nato se je vrnil v svojo domovino Senai.

Tukaj je bila katoliška kapelica ondotnega katoliškega misijona. Ker je imel čas, si je nekega dne šel ogledat misijon. Stopil je tudi v kapelico, ki je bila posvečena Sveti Družini. Nad glavnim oltarjem je visela slika sv. Družine. General si je hotel ogledati tudi to slikarstvo. Naenkrat se je močno začudil. Na sliki je opazil in spoznal tiste tri osebe, ki so tistega žalostnega večera prišle k njemu v ječo ter mu naznanile, da bo rešen.

Preveč spanja slabi človeka

V ameriški zdravniški reviji je izšel zanimiv članek, ki dokazuje, da človek ponoči buja. Ugotovili so, da vsak človek zjutraj vstane lažji, kakor je šel spat. Ta razlika v teži je na splošno najbolj odvisna od velikosti in telesne teže. Zmanjšanje teže se pripisuje izhlapevanju skozi kožo in pljuča. Razumljivo pa je, da se ta izgubljena teža, ki je zelo neznatna, podnevi s sprejemanjem tekočin zopet izravna.

Sicer pa gre pri tem samo za znanstveno obrazilitev dejstev, ki jih opazijo tudi laiki. Marsikdo se je že mučil z vprašanjem, kako da dolgo trajno spanje telo oslabi, ko bi človek vendar miledi, da popolno mirovanje v postelji da telesu novih moči. Zlasti pri težkih boleznih je znana ekščanja, da se okrevajoči, ki je moral dolgo ležati v postelji, kljub dobri hrani ne more opomoči in da je čil in močan šele, ko vstane in doobra ehodi.

Ogrski kraljevi zaklad v Donavi

Ze več ko 400 let leži na dnu Donave med Ostrogonom in Parkanya večji del zaklada nekdanjega ogrskega kralja Ludvika. Turški sultan Soliman Veliki je namreč pridrl z močno vojsko na Ogrsko. V bitki pri Mohaču leta 1526 se mu je s svojo manjšo armado postavil po robu ogrski kralj Ludvik, ki pa je bil premagan in je obležal na bojišču.

Ludvikova vdova je hotela rešiti kraljevi zaklad, ki je bil spravljen v Budimu. Dala ga je naložiti na ladjo ter ga prepeljati iz Budima na Dunaj. Turki pa so zapazili ladjo, ki je vozila ta zaklad. Od bregov so jo napadli in potopili. Z njo vred se je potopil ogrski kronski zaklad. Kakor sedaj poročajo madžarski listi, je dobro znano, kje se je bila takrat ladja potopila. Tam hočejo sedaj z bagerjem preiskati vse dno Donave. To delo bodo opravljali docela sistematično. Pravijo, da prav nič ne dvomijo, da bodo brez posebnih težav našli ostanke potopljene ladje, nakaar bodo lahko 400 let pogreznjeni zaklad lahko dvignili.

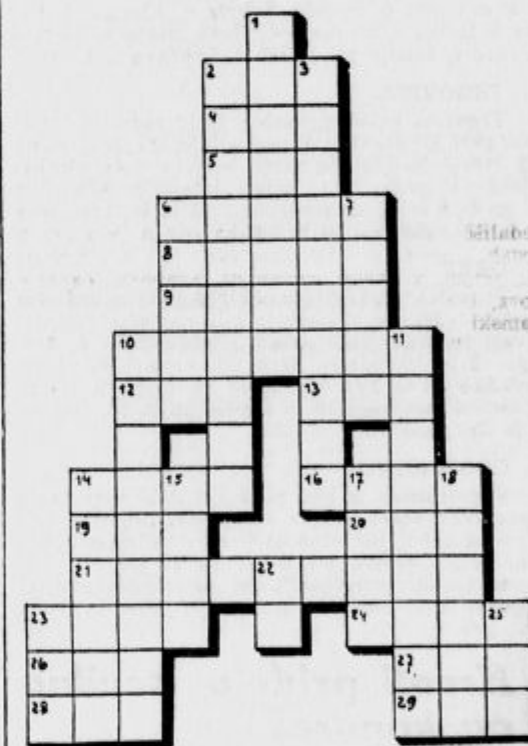

Voditelj čeških Nemcev Henlein se je te dni mudil v Londonu ter je bil gost nekaterih angleških opozicijskih politikov. Na sliki vidimo Henleina, ko zapuša (na desni) svoj londonski hotel

To ga je nepopisno pretreslo. Brž je stopil k misijonarju ter ga poprosil, naj mu kaj več pove o katoliški veri in o treh ljudeh na tej sliki. Misijonarji so seveda radi ustregli možu, ki je z velikim navdušenjem sprejemal vse katoliške verske rečenice. Ko se je spreobrnil in bil krščen, mu to še ni bilo dovolj. Hotel se je spopolnjevati čim bolj. Zato je te dni stopil v samostan belih menihov kot novic.

Ta cistercijski samostan v Jankiangu je bil ustanovljen leta 1863. Dandanes je v njem 135 duš samostanske družine, med njimi 23 duhovnikov. Od teh je že 11 kitajskih duhovnikov. Tamkajšnji samostanski prior vodi samostan že celih 20 let.

Križanka „A“

Vod oravno: 2. jugoslovanski otok v Kvarnerskem zalivu, 4. otroška beseda za očeta, 5. kraj blizu Gradišča v Furlaniji, 6. vrsta ognjišča, 8. druga beseda za lepo vedenje, 9. domač rokodelce, 10. ud dela narodnega predstavnika, 12. francoska beseda za prijatelja, 13. levi pritok reke Verhnaia Tunguska v Sibiriji, 14. najdaljša reka v Jugoslaviji, 16. najmanjši del vsake snovi, 19. trgovski izraz za predplačilo, 20. druga beseda za mlado kravico, 21. tuja beseda za svobodomisleca, 23. druga beseda za urjenje, 24. kraj ob Donavi pod Fruško goro, 26. skrajšano žensko krstno ime, 27. Jezusova beseda na križu, 28. tatarski poglavar, 29. vladarski naslov.

Navpično: 1. boginja lune pri starih Grkih, 2. severovzhodna pokrajina v Španiji, 3. tuja beseda za smešno pretirano podobo, 6. druga beseda za kosmič, 7. druga beseda za ljudstvo, 10. prebivalec dela Palestine, 11. druga beseda za ranocelnika, 14. tuja beseda za posebne vrste posušeno klobaso, 15. lovska potrebščina, 17. skrajšano tuje žensko krstno ime, 18. tuja beseda za posebne vrste težko kladivo, 22. egiptovsko božanstvo sonca, 23. druga beseda za časovno razdobje, 25. znameniti perzijski vladar.

Rešitev zlogovne križanke:

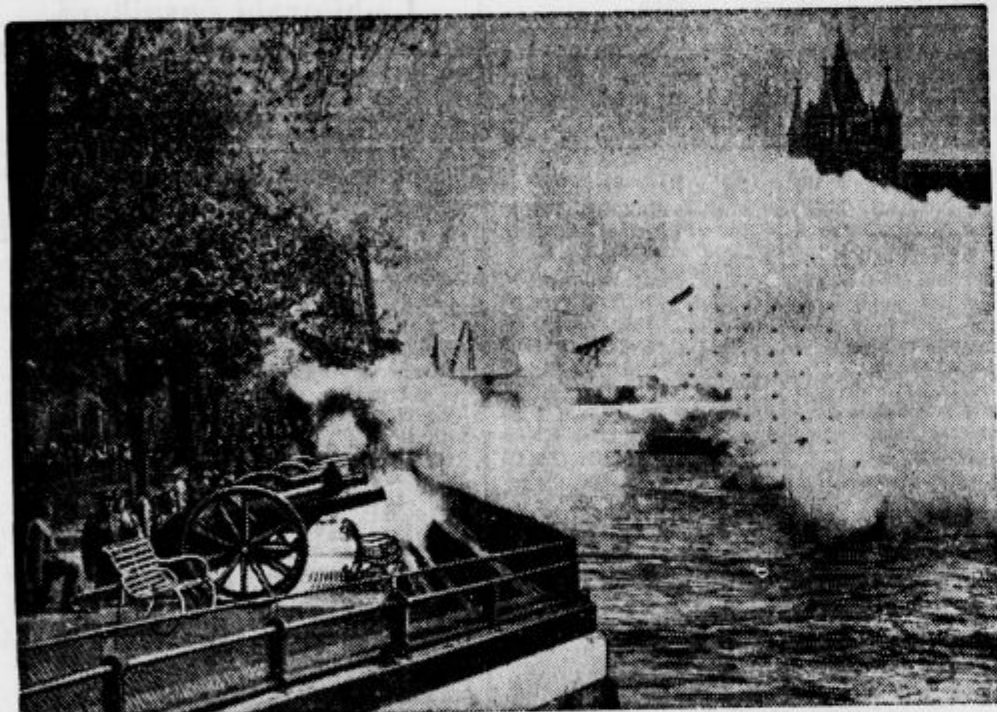
Vod oravno: 1. Sodoma, 4. soba, 6. Zeneva, 9. riba, 10. šala, 11. rana, 12. Valo, 13. capa, 15. meta, 16. kapa, 18. Jena, 19. tona, 20. lina, 22. ni vo, 23. Reka, 25. rima, 26. sapa, 27. žila, 28. kadi, 29. Loka, 31. raka, 32. nada, 34. kolo, 35. koza, 36. Boka, 38. Mani, 39. šapa, 41. salo, 42. Tana, 43. telo, 44. kila, 45. rama, 47. Rape, 48. Nace, 50. toča, 51. vila, 52. Kina, 54. kuli, 55. Kana, 57. liga, 58. Tara, 59. lica, 60. vaba, 61. cena, 63. Sava, 64. Sama, 66. Rova, 67. lava, 68. Dido, 70. Soli, 71. biro, 73. soda, 74. Kata, 75. raca, 76. dama. Navpično: 1. Sorica, 2. doba, 3. maša, 4. eolata, 5. baraka, 6. žena, 7. Neva, 8. Valona, 14. Panama, 15. melisa, 17. pavola, 18. Jereka, 19. torilo, 21. napaka, 22. nižina, 24. kadilo, 30. kazalo, 31. rabota, 33. Danilo, 34. Košaki, 35. Kosa, 37. kanape, 38. Matena, 40. palača, 46. Malaga, 47. rakita, 49. celica, 50. tokava, 51. vilice, 53. narava, 54. kulisa, 56. nabava, 62. navada, 63. sadika, 65. malica, 66. robida, 67. laso, 69. dota, 70. Sora, 72. Roma.

»Zakaj pa se ne poročite z mojo hčerjo, saj pravite, da je vaš ideal?«
»Zato, da bi ostala ideal.«

Ukraden plakat

V Kopenhagenu na Danskem je sedaj odprta razstava, ki naj vabi tujski promet v deželo. Ob vhodu na razstavo je velik lepak, umetniško naslikan, ki svari obiskovalce pred žepnimi in drugimi tatovi. Lepak je, kakor rečeno, umetniško delo ter soglašja s krasno opremljenim razstavnim prostorom. Plakat naglašja, da je nevarnost tatvin velika, zaradi česar naj se vsakdo zavaruje zoper tatvino pri zavarovalnici.

Sedaj pa se je zgodilo, da so v primerem trenutku neznan tate tisti plakat ukradli. To bi samo na sebi ne bilo nič hudega, toda ta plakat je bil original, ki ga je naredil sloveč slikar. Ker se je ž mudilo, plakata niso mogli dati razmnožiti v tiskarno ter so izobesili originalno sliko. Kopije so hoteli dati tiskati šele po razstavi. Sedaj je original ukraden in, kar je še bolj smešno, ta slika je na vsej razstavi bila edina, ki ni bila zavarovana zoper tatvino. Sedaj se vsa Danska smeje.

Na prvo obletnico kronanja angleškega kralja in kraljice so grmeli topovi ob Towerskem mostu v Angliji

IVANHOE

Štev. 131.

Ujetnik

Takoj nato sta dva moža privedla priorja Axmerja ter ga postavila v aredo kroga. Na obrazu pa se mu je poznalo, da je užaljen njegov ponos in da se boji.

»Ljudje božji,« je epregovoril »Kako neki morete z mojim mojim stanu tako ravnati. Bodi te veseli, da nisem slabe volje in da imam rad šalo. Če me pustite oditi in mi vrnete moje stvari, bom rad malce zamižal.«

Možje, ki so etali v krogu, so se ekoraj na glas zakrohotali. Locksley je krotko odgovoril: »Častiti oče, močno mi je žal, če so moji ljudje slabo ravnali z vami.« »Prav res, grdo so počeli,« je opogumljen zaklical prior. »Eden izmed njih, ki ga kličejo Allan a Dalo, mi je celo grozil, da me obesi na najvišje drevo v gozdu, če mu ne plačam 400 kron odkupnine!«

»Ali je Allan a Dale res kaj takega rekel?« je mežikaje vprašal Locksley. »Ja, vidite, ljubi gospod, res je rekel. In

zato vam ne vem dati drugega sveta, kakor da plačate zahtevano odkupnino. kajti dobro vem, da Allan vedno drži dano besedo.«

FORD KARAVANA

bo v Ljubljani v sredo 18. maja, četrtek 19. maja
in petek 20. maja na Kongresnem trgu

Mali oglasi

Službeiščejo

Kuharica
pridna in poštena - išče
stalno službo v župnišču
ali pri orožnikih. Naslov
v upravi »Slovenca« v
Celju (a)

Prodamo

Cvetlični med
domač, nudi najceneje J.
Menart, Domžale. (1)

Apno
najfinejša, najcenejša -
stalno z drvi žge Apne-
nica Dobropolje. (1)

Službodobe

Krojaškega pomočnika
za velike kose sprejemem
takoj. - Virbnik Franc,
krojač, Šoštanj (b)

Navijalko (špularico)
sprejemam. Naslov v upr.
»Slov.« pod št. 7937 (b)

Šivilja
poštena, ki natančno krpa
perilo - dobi delo. Po-
nudbe v upravo »Slov.«
pod »Perilo« 7928. (b)

Telefon 45-60

STROJNO PODJETJE IN TEHNIČNA PISARNA

ING. OGNJEŠLAV BORŠTNAR
LJUBLJANA - ŠIŠKA, SV. JERNEJA CESTA ŠTEV. 10

izdeluje razne stroje, strojne dele, transmisije,
železne konstrukcije, žagine in mlinске opreme

VODNE TURBINE

zatvornice itd. Montira in popravlja parne
kotle. Izvaja načrte, proračune in ekspertize

»BRENNABOR«

dvokolesa so svetovnega
slvesa! Modelov odličnih
izbira bogata pri
KLEINDIENST & POSCH
Maribor, Aleksandrova 44

VINA

Vam nudi
Centralna vinarna
v Ljubljani
v svoji posodi najugodnejše
TELEFON ŠTEV. 25-73

KOLESA

najnovejši letošnji modeli
v največji izbiri napredaj
po neverjetno nizkih
cenah

Nova trgovina
Ljubljana - Tyrševa cesta 36
(nasproti Gospodarske zveze)

Sveže najfinešje norveško ribje olje

iz lekarne
dr. G. Piccolija v Ljubljani
se priporoča blešnim in
slabotnim osebam.

Denar

HRANILNE KNJIŽICE
3 ODS. OBVEZNICE
VREDNOSTNE PAPIRJE
VOJNO ŠKODO
vnovčuje

po najvišji ceni in proti
takojšnjemu izplačilu

Koncesionirana trgovska
agencija za bančne posle
AL. PLANINŠEK
LJUBLJANA
Beethovnova 14 - Tel. 35-10

Razno

Tudi Vaša
obleka
bo kakor
nova

ako jo pustite kemično
čistiti ali barvati v tovarni

JOS. REICH
Ljubljana
Poljanski nasip 4-5
Pralnica - Svetlokalnica

Sirite »Slovenca«!

Učinek HRANE ZA KOŽO z BIOCELOM je bil čudovit

Že po nekaj dneh sem opazila, da male
brazde in gube izginejo. V nekaj tednih
sem bila videti za 10 let mlajša. »Biocele«
mi je dejal neki zdravnik - je odkritje zna-
menitega profesorja dunajskega vseučilišča,
ter je zdaj v vsaki tubi rožnate kreme Toka-
lon. Uporabljajte to kremo vsako noč, belo
kremo Tokalon pa jutraj. S tem boste
dostigli, da bo blesta, uvenela polt zasjala v
novi živahnosti, koža pa bo postala jasna,
sveža in čvrsta ter rešena vseh gub in peg.

Vzajemna posojilnica

R. Z. O. Z.

v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7

nudi za vse vloge popolno varnost in obrestuje nove
vloge po 4% do 5% po dogovoru.

Nove vloge in stare vloge izpod 5.000 Din se na za-
htevo vsak čas v celoti izplačajo.

Nedvigljene stare vloge izpod 5.000 Din se bodo
smatrale s 1. majem 1938 za nove vloge.

Vsajemna posojilnica daje kratkoročna posojila.

Potrži globoke žalosti naznanjamo, da nam je naša predraga
mama, gospa

Agneza Jazbar

v 72. letu starosti, mirno v Gospodu zaspala.
Truplo drage pokojnice prepeljemo v Ljubljano na Vidov-
danko cesto 9, odkoder bo pogreb dne 19. maja 1938 ob 4. uri
popoldne na pokopališče k Sv. Križu.

Vevče, Ljubljana, dne 17. maja 1938.

Zalujoči: Leopold Jazbar, soprog; Mila Fišer, hčerka;
dr. Fišer, zet; Neža Fišer, vnukinja.

Pogrebni zavod Gajšek, Ljubljana

Hugo Wast:

49

Zlato večnega Juda

Marta je gledala profil svoje pridne tekmo-
valke, ki se je odražal proti peči.
Berti se je zdelo, da ni opazila radovednosti,
ki je veljala njej, in je mirno razlagala:

»Snov je ena v velikih oblikah. Tri sorodna
počela za vse stvari: žveplo, živo srebro, sol.
Toda to je nekaj drugega kakor tisto, kar s temi
imeni označujemo v vsakdanji govorici. Žveplo
je nežen, nedosegljiv ogenj. Živo srebro je svetla
tekočina. Sol je kislina. Žveplo je pa tudi lep-
ljiva maža, ki veže. Vse kovine so iz žvepla in
iz živega srebra, ki ju vsebujejo v različnem raz-
merju. Baker je, kakor pravi Roger Bacon, na
primer nepopolna kovina, ker je njegovo živo
srebro nečisto brez soja in gori. Tudi njegovo
žveplo ni popolno. Baker nima ne stanovitosti,
ne čistosti, ne teže. Srebro je čisto in skoraj po-
polno telo. Njegovo živo srebro je čisto in ble-
ščeče. Njegovo žveplo je akoraj trdno. Toda nima
ne barve, ne dovolj teže. Zlato pa je popolno telo.
Njegovo živo srebro je čisto, trdno, bleščeče, rde-
če. Njegovo žveplo je trdno in ne gori. Tu ga
lahko vidite!«

Roberto je odprl peč in potegnil topilnik.
S pomočjo držala je zlit kovino v cevko.

»Zlato!« je zatulil Zaharija in se približal
mači posodi, v kateri se je tresla gošča čistega,
bleščečega in najčistejšega zlata.

»Ali ga hočete vzeti kot spomin na svoj
obisk?«

»Ves sem očaran in neskončno vam bom
hvaležen!«

»In vi, gospodična Blumenova, ali hočete
vzeti to stekleničico zlatih lusk?«

In Berta je ponudila bankirjevi hčeri ste-
kleno posodico, polno zlatega drobiža.

»Kako je težko,« je vzkliknila Marta, ko je
sprejela darilo.

Berta je odgovorila brezbrizno:

»Saj je zlato!«

»Koliko je vredno?«

»Tukaj nič. V zlatarni ali na borzi pa kakih
deset tisoč pesovov.«

»Nič več?«

»Morda več, ne vem. Jaz sem kakor oče.
Znam izdelovati zlato, toda ne vem, koliko je
vredno...«

»In kako naj vam povrnem dar, gospodična?«
je vprašal Blumen in gledal zlato slaščico, ki jo
je delavec shladil, da bi jo lahko odnesel.

Dekle je malce zlobno odgovorilo:

»Prijeteljem mojih prijateljev ni treba dru-
gega, kakor da mislijo na to. Pojdimo! Če mi ho-
čete vrniti kako drugače, to kar sem vam dala,
pošljite mi kakih deset kilogramov svinca, to je
toliko, kolikor nas je to zlato veljalo...«

Na stolpu Concejo Deliberante je bilo dva-
najeto uro, ko sta Marta in Zaharija šla čez Pla-
zo de Mayo in se vracala domov.

Oba sta molčala.

Toda dekle se je držalo mrko in zaničljivo,
on pa je drhtel kakor človek, ki je videl nesrečni
konec svojega dela.

V.

Strah v Kahu.

Petnajst let miru za finančni svet, ki je už-
val sadove razkošnih poslov med svetovno vojno,
je preveč.

Konec leta 1933. so bili izdelovalci orožja,
graditelji bojnih ladij, pridelovalci jekla, bakra,
antimona, verižniki s hranili, ki niso nič drugega
kakor strelivo za usta, zlasti pa še bankirji, ki
finansirajo vse te posle, vsi obupani.

Res je, da je podaljšanje krize deloma nado-
mestilo izgube, ki jih je tem ljudem prizadel mir.

Zakaj zdaj so lahko za smešne cene kupovali naj-
več vredna posvetila in najboljše denarne papirje.
Toda to premoženje jih je vžgalo v tiste blede
semitse prste, ki so hrepeneli samo po tem, da
bi božali zlato.

Odvratno jim je bilo, da bi vodili tovarne,
da bi upravljali posvetila, da bi organizirali žele-
zniške zveze, da bi se pogajali z najemniki in
delavci. Zdal so šele pokazali vso svojo malo-
vrednost in sramotno lastnost vseh izposojevalcev
denarja. Nepotrebnostjo so begali sem in tja, da
bi se rešili vseh neljubih podjetij ter se vrnili
k sistemu, kar jim je bilo edino pogodu.

Toda da bi jim ta likvidacija prinesla nekaj
skromnega zaslužka, to je dvakrat ali trikrat to-
liko, kolikor so v te posle vložili, je bilo treba
prodati pridelke: žito, premog, kovine, s čimer
so spremenili v denar zemljo in rudnike, ki so
se jih bili polastili.

Poleg tega pa je bil še drug razlog za to,
da ne podaljšujejo krize.

Po vsem svetu so začeli dvomiti in se prere-
kati o osnovah gospodarskega sistema, ki je
ustvaril veličino bankirjev in izposojevalcev.
Svet je hotel spremeniti svoj trpeči položaj.

Po vseučiliščih je bilo že slišati ugovore proti
starim gospodarstvenikom in njihovim načelom.
Znan strokovnjak je že obtoževal nauk o denar-
stvu kot prvi in resnični vzrok za svetovno stisko.

Judovsko bančništvo je planilo pokonci.

Uničenje finančnih načel liberalnega sveta,
ki ga je to bančništvo ustvarilo zase, je pomenilo
ojačati proizvajalce in osamosvojiti države ter
njihove vlade.

Po mnenju teh ljudi je bilo petnajst let miru
veliko preveč. Kaka ugodna nova vojna bi dvig-
nila cene, zadušila prevratne glasove tistih pro-
fesorjev in zamočilo Kahu, da bi še naprej
vodil svet po Antikristovih potih.

Toda dobiti ugodno vojno! Vojna med Boli-
vijo in Paragvajem je spodletela. Izkre, ki jih je

metala po zaledju bojišč, niso mogle zažgati no-
bene sosedne države. Treba je bilo stroj za po-
vzročanje vojen ojačati.

K sreči je novo leto vzbujalo naravnost sijaj-
ne nade.

Cene so bile strašne. Narodni so stradali. Na
svetu je bilo trideset milijonov brezposelnih.
Ljudstva so bila zastrupljena do korenine po
brezboštvu. Vseposvodi je vladalo sovraštvo in
mržnja. Mrgolelo je novih vojaških zvez. Umori
kraljev in državnikov so se množili.

Treba je bilo samo plamenice, v spretnih ro-
kah, malo petroleja tu in tam in Evropa, Azija in
Amerika bi zagorele kakor suha grmada.

Toda zemlja je še zmeraj čutila vonj prelite
krvi in države so omahovale pred novim po-
koljem.

Kahal je moral svoj stroj ojačati. Treba je
bilo govoriti Franciji: »Nemčija se oborožuje!«;
govoriti Združenim državam: »Japonska se obo-
rožuje!«; podpirati Italijo: »Jugoslavija se obo-
rožuje!«. Vse to zato, da bi se ludi same začele
oboroževati in bi se poživila tekma v oboroževa-
nju in bi se začeli veliki posli s smrtjo.

Nekdanji ljudje so svetovali: »Če hočeš mir,
pripravljaj vojno«. Ta izrek je bil resničen tedaj,
ko je svet govoril po latinsko. Zdal govori po an-
gelsko, po francosko, po nemško in po japonsko.
In vse govoričije državnikov in vse spletke pro-
dajalcev smodnika ne utrjuje miru, marveč po-
srečuje začetek vojne. In pri vsem tem pomagajo
tisoči listov, ki so podkupljeni, da širijo divje
vesti ter zažigajo požare v najoddaljenejših po-
krajinah zemeljske oble, zdaj v Sahari, zdaj na
Dunaju, zdaj v Mandžuriji, zdaj v Abesiniji.

Ozračje je zaudarjalo po vojni. Kak pijan mi-
nistar bi jo z majhno nerodnostjo lahko razvnel,
prav tako kakor otrok, ki se igra z revolverjem,
lahko požene v zrak smodnišnico na bojni ladji.
Finančniki so hiteli požirati svet v velikih
griljajih.